

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne branila, področje v Ljubljani, št. 10.111.

Zastopniki JNS iz vse Slovenije so zborovali

Složnost in borbenost naših naprednih in nacionalnih ljudi

V nedeljo se je vršila v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani banovinska konferenca JNS, prva po velikem zboru preosnovane stranke. Na zbor so prišli najuglednejši člani vodstva stranke iz vseh krajev države, na drugi strani pa so se tudi vse naše sreske organizacije v dravski banovini odzvale pozivu predsedništva in poslane zastopnike v prav velikem številu, tako da je bila dvorana nabito polna. Navzočih je bilo 441 odposlancev, ki so zastopali prav vse srece naše banovine. Posebno pomembno pa je, da je bila večina odposlancev iz kmečkih in obrtniških vrst. Poleg njih pa sta tudi delavstvo in izobraženstvo zavzeli častni mesti. Bil je to zbor neodvisnih samostojnih ljudi, ki neustrašeno stojijo v vrstah jugoslovenske demokracije.

Od vodstva stranke so bili prisotni prvi podpredsednik stranke senator Jovo Banjanin, drugi podpredsednik Juraj Demetrovič, bivši minister, glavni tajnik JNS in senator dr. Albert Kramer, člani izvršnega odbora: dr. Kosta Kumanudi, Rudolf Giunio, dr. Grga Andjelinović in Ivan Pucelj, predsednik poslanskega kluba JNS dr. Vasa Jovanović, podpredsednik senata dr. Miroslav Ploj, nadalje narodni poslanci Iv. Mohorič, Ivan Prekoršek, inž. Manfred Paštrovič, Rajko Turk, Rudolf Pleskovič, Milan Mravlje, Albin Koman, Avgust Lukačič in dr. Anton Novačan. Dalje sta bila navzoča predsednik banovinskega odbora JNS dr. Janko Rajar in poslevodeči podpredsednik dr. Otmir Pirkmajer. Banovinska konferenca je potekla v borbenem razpoloženju in v najlepšem soglasju.

Zbor je otvoril predsednik dr. Janko Rajar, a prvi je govoril senator Jovo Banjanin, ki je v govoru naglašal med drugim: Mi hočemo jugoslovensko demokracijo, ki naj služi jugoslovenskemu narodu in njegovi državi, a ne demokracije, katera bi spravljala v nevarnost obstoj Jugoslavije. Demokracijo, ki bi pomenila rušenje, odklanjamo. Edino program Jugoslovenske nacionalne stranke je jasen in odkrit v pogledu državne in narodne politike. Niti Jugoslovenska radikalna zajednica niti združena opozicija nimata v tem pogledu jasnih načel. Dalje je poudarjal Banjanin: Prepričan sem, da boste vzdržali ta boj. Jugoslovenska misel, za katero je padel kralj Mučenik, mora zmagati. Jugoslovenska misel pomeni edinstvo države in naroda, enakost in enakopravnost vseh delov našega naroda. Govor je zaključil, da jugoslovenski nacionalisti smatrajo, da je država nad vse in da so stranke le orodje narodne politike.

Drugi je govoril Juraj Demetrovič in naglašal, da le dober Jugosloven more biti tudi dober Slovenec, Srb ali Hrvat. Da se dovrši duhovni razvoj zedinjenja, je treba primerne postopke, pameti, pravič-

nosti, poštenja in veliko ljubezni za ves naš narod. Velika naloga žal ni bila izvršena do konca. Nismo se še vrnili v polno demokracijo, nimamo še zgrajene notranje ureditve in zlasti ne široke samouprave. Glede hrvatskega vprašanja je dejal govornik med drugim: V naših hrvatskih krajih je prispelo strahovanje od spodaj do vrhunca. Tam nekaki borilci za demokracijo ne dovolijo, da bi smel kdo drugače misliti kakor oni predpisujejo. V imenu demokracije smo dobili v teh krajih čisto fašistično vladavino, ki pozna le voljo svojih »voditeljev«, špretno se skrivajočih za Mačkov hrbet. Toda že se narodovo razpoloženje obrača proti taki politiki in kmetje že težavno prenašajo samovoljo ljudi, ki so daleč od naukov pokojnega Radića. Spoznavajo, da po tej poti ne prihaja rešitev. Rešitev je le v pravilni jugoslovenski politiki, ki tudi Hrvatom da, kar jim gre po božji volji in človeški pravici in kar bi omogočilo, da bi ves naš narod postal močan in sposoben za varovanje svojega obstanka. V današnji obči zmešnjavi pojmov, v lahkomišelnem igranju z narodnimi vprašanji našega naroda drži JNS svojo črto in globoko veruje v zmago misli, ki jo odkrito, pošteno in možato zastopa.

Za Demetrovičem sta govorila poslanca dr. Vasa Jovanović in dr. Kosta Kumanudi. Prvi je pozdravil konferenco kot predsednik poslanskega kluba JNS, drugi kot beograjski poslanec.

Nato je povzel besedo senator dr. Albert Kramer, ki je v uvodu naglašal pomen banovinske konference, kateri daje navzočnost odličnih članov strankinega vodstva poseben značaj. Nacionalni ljudje v Jugoslaviji smo člani velike jugoslovenske vojske in z nami se borijo somišljeniki v vseh ostalih banovinah za isto politično misel. Udeležba na konferenci sami pa pričča, kako trdno je zasidrana JNS tudi v širokih vrstah naroda v dravski banovini. To nam daje nove pobude za borbo in novo vero v zmago.

Smo pred občinskimi volitvami. Kakor l. 1933. bomo tudi tokrat ostali zvesti paroli, da je treba v naše občinske samouprave predvsem uvesti pametne in poštene gospodarje in občinske delavce, sposobne in voljne, da v okviru jugoslovenske politike delajo za blagor občine. Naša stranka se bo z vso vnemo udeležila občinskih volitev in ve, da ugaja njena parola vsem ljudem, ki v strankarski zagrizenosti še niso izgubili vse svoje preudarnosti in treznosti.

Govornik je nato obravnaval splošni politični, gospodarski in socialni položaj s posebnega stališča dravske banovine in navedel podrobnosti. Dejal je med drugim: Pritožiti se moramo nad pomanjkanjem enakopravnosti. V savski banovini, ki izpolnjuje svoje davčne obveznosti samo do 50 odstotkov, so upokojenci dobili v juliju

svoja nakazila že okoli 8., pri nas pa šele proti koncu meseca. Take reči se ne dajo spraviti s sveta z bedastimi obrekovanji, da je JNS kriva, ki je pred več kakor letom in pol prenehala biti na oblasti. Kot huda pogreška se je izkazal tudi člen 12. finančnega zakona z uvedbo ošrednjega banovinskega sklada, pri katerem je dravska banovina povsem zapostavljena, čeprav je baš pri povečanem skupnem poslovnem davku najhuje prizadeta. V prvih dveh proračunskih mesecih l. 1933. so znašali dohodki 802 milijona, leta 1934. 872 milijonov, leta 1936. pa 1036 milijonov. Posebno občutno je to stalno povišavanje pri neposrednih davkih, ki so lani v aprilu in maju znašali 283 milijonov, letos pa že 317 milijonov. Tu je treba odločne pomoči in slovenska javnost tu zahteva uspehov, ne pa strankarsko-političnih pripovedk.

Dr. Kramer se je obširno pečal z vprašanjem naših srednjih gospodarskih slojev, posebno našega obrtništva in pa obnove kreditnih odnosov. Rešitev kmečkega vprašanja je treba v okviru splošnih načel vzeti po banovinah v roke. V tej zvezi moramo reči, da bi v dravski banovini nikakor ne mogli sprejeti, da se pri poskusih obnove denarnega poslovanja prezre naše zadružništvo.

Obširno se je govornik bavil z domačimi političnimi vprašanji, ki pa so velepomembna tudi s stališča obče državne politike. V tej zvezi je razpravljal o zadevah naših občin in zlasti tudi o vprašanju našega nacionalnega uradništva in zaposlitve slovenskega delavstva. Z načrti o minimalnih mezdah ni nič pomagano. Predvsem je treba omogočiti zaslužek in praktično izvajati načelo človeka vrednega življenja ročnega in duševnega delavca.

V zvezi s končno razsodbo v našiškem procesu, ki je zbudila v vsej javnosti toliko upravičene pozornosti, je poudarjal, da se borba proti korupciji ne da voditi samo z orožjem paragrafov. Kadar bomo imeli možnost, da javnega delavca, ki je svoj položaj zlorabljal v nepošteno namene in v svojo osebno korist, dejansko izključimo iz našega javnega življenja, takrat bomo zadali smrten udarec korupciji in laže bo potem čistiti tudi naš upravni aparat.

Zaključno je govornik poudarjal borbenost, ki danes navzlic vsem hudim preizkušnjam navdaja napredne in nacionalne ljudi. Zvesti svojim načelom in trdno stoječ na osnovi zakonitosti se nikogar ne bojimo in vemo, da ima nasprotnik pred nami respekt, čeprav bi hotel to zanikati. Zaradi tega nas tudi toliko napadajo. Prav njihovi napadi, njihovo zagrizeno sovraštvo so dokazi naše moči, ki se ne da zlomiti od nobene sile.

Senator Ivan Pucelj je v krajšem govoru podal nekaj zanimivih ugotovitev. Med drugim je utemeljil, kako nujno je za postalo, da se izvrši obljuba o ogromnem denarju, ki naj jeseni pride v Slovenijo. Naglašal je, kako člani JRZ hvalijo ministra dr. Spaha, ki je za Bosno zelo mnogo dosegel. Govornik je zaključil govor s pozivom na krepko delo za JNS v vseh krajih dravske banovine.

Senator dr. Grga Andjelinović je govoril o jugoslovenstvu kot osnovni misli

našega naroda in naše države. Kdor ustvarja plemenske fronte, ruši temelje, na katerih počiva država. Mi nočemo biti Jugosloveni, ki so za narodno in državno edinstvo le takrat, kadar so na vladi, nego smo neomajno zvesti jugoslovenski misli, če smo na vladi ali v opoziciji. Hočemo politiko pravega jugoslovenskega sodelovanja in vemo, da brez Jugoslovenov ni Jugoslavije.

Kaj zahteva stavbno delavstvo

V nedeljo so zborovali v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani stavbni delavci. Na dnevnem redu je bil sprejem osnutka kolektivne pogodbe. Na zborovanju je podal tajnik Zveze stavbnih delavcev Jugoslavije g. Petek iz Beograda poročilo o mizdnem gibanju stavbnega delavstva v vsej državi in o uspehih, ki jih je delavstvo doseglo. S stavko so stavbni delavci v Beogradu dosegli povišanje mezd do 35 odstotkov.

Osnutek je bil soglasno sprejet. Nova kolektivna pogodba naj bi stopila v veljavo z novim letom. Pogajanja med podjetniki in zastopniki delavstva se bodo najbrž kmalu začela.

Osnutek kolektivne pogodbe določa 48-urni delovni čas na teden. Delovni čas bi se razdelil tako, da bi imeli delavci sobotno popoldne prosto. Za nočno delo je določen 100 odstotni povišek na redne mezde. Delo pri kanalizacijah in straniščih se plačuje s 50 odstotnim poviškom. S poviškom 25 odstotkov pa se plačuje delo na stavbah v višini nad 18 m. Ako delavci vedre manj ko uro, se jim ta zamuda ne sme odtegniti pri plači. Akordno delo se na stavbah ukine in podjetnik ne sme dati dela v akord, če tudi bi delavci s tem soglašali.

Kot kvalificirane sme podjetnik najemati le one delavce, ki lahko dokažejo svojo usposobljenost. Za dokazili veljata učno izpričevalo in delavska knjižica s potrdilom, da ima delavec že 5-letno prakso. Podjetje ne sme zaposliti nobenega delavca brez delavske knjižice. Prav tako ne delavca, ki se ne more izkazati, da je član enega izmed

Predsednik dr. Rajar se je zahvalil govornikom in predložil, da se predsedniku Petru Živkoviću pošlje tale brzojavka:

»Na banovinski konferenci zbrani zastopniki naše organizacije iz vse dravske banovine vas navdušeno pozdravljajo z željo, da pod vašim vodstvom privedemo k zmagi jugoslovensko misel in uresničimo program JNS v dobro kralja in domovine!«

društev, ki podpišejo kolektivno pogodbo. Pri zaposlitvi delavcev v večjih mestih (Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj in Jesenice) ima prednost delavstvo, stanujoče v

mestih in bližni okolici. Podjetnik ne sme odpustiti delavca brez odpovedi.

Osnutek kolektivne pogodbe določa še dolžnosti delavcev. Med drugim je določeno, da sme podjetnik odpustiti delavca, ki pride na delo pijan. Najstrože je prepovedano nositi alkoholne pijače na stavbe.

Za učence se sprejemajo le 14 do 18 let stari delavci. Učna doba mora trajati najmanj dve leti. Vajenci morajo imeti prosti čas za obisk obrtne nadaljevalne šole.

Osnutek kolektivne pogodbe določa naslednje urne mezde: za zidarje in tesarje I. kategorije 7.50 Din, II. kategorije 6.50 Din, za kvalificirane delavce 5 Din, za pomožne delavce 4.50 Din in mladostnike 3.50 Din.

Ta kolektivna pogodba bi bila za eno leto obojestransko neodpovedljiva. Po tej dobi se lahko odpove vsakega prvega v mesecu na enomesečni rok.

Cigansko nadlogo je treba nekje naseliti

Naša kraljevina je tudi med tistimi državami, ki ima mnogo pckore s cigansko nadlogo. Če te tolpe teh postopačev se neprestano potikajo po vsej državi sem in tja ter povzročajo posod, kjer se utaborijo, strah med prebivalstvom. Redki izmed ciganov postanejo koristni člani družbe, sicer pa se preživljajo z beračenjem, tatvinami, ropi in sleparstvom. Roparski umori, izvršeni od ciganov, tudi niso redki. Prav tako ne ugrabitve in pohabljenja otrok, ki jih potem vodijo da zbuja o pri prosjačenju usmiljenje. Pa še ene reči ne smemo pozabiti: cigani predstavljajo stalno nevarnost zaradi svojega doslednega preziranja vseh zdravstvenih predpisov.

Ni čudno, da države, ki imajo mnogo opravka s cigani, zdaj pa zdaj posežejo po ukrepih, ki naj bi zaščitili nevarno cigansko potepanje. Eden izmed predlogov da se odpravi ta nadloga, bi bil, da bi ciganom vzeli vse otroke in jih vzgajali v državnih zavodih za koristne člane družbe. Ta predlog bi bil težavno izvedljiv in bi tudi ne koristil mnogo, zakaj cigani bi se dalje potepali po svetu, čimer bi se nadloga ne odstranila. V naši državi se je porodil, kakor čitamo v listih, predlog, ki bi za vselej na-

pravil konec ciganskemu rokovanju. Na jadranskih otokih naj bi se osnovala posebna taborišča, ki bi bila namenjena samo ciganom.

Izvedba tega predloga bi bila razmerno lahka. Naša država razpolaga z velikim številom otokov v Jadranskem morju (kakšnih 1000), izmed katerih so le redki naseljeni. Na mnogih izmed teh otokov je sicer le malo rastlinstva in živalsstva, toda s smotrnim delom bi se dali izpremeniti v majhne raje. Vsekako bi bilo na teh otokih prostora za tisoče ciganov. Komur bi se videl takšen ukrep nečloveški, ker bi odvzel ciganom svobodo, mora pomisliti, da je prav ta svoboda tisto, kar jim daje potuho za večno potepanje, prosjačenje, vsakovrstne zločine in večno ogražanje ljudskega zdravja. Pobeg z otokov bi bil nemogoč, ker bi jih zastražili z vojaštvom in bi bilo vsem ladjam brez posebnega dovoljenja prepovedano pristajati ob teh otokih. Da bi izkušali cigani s plavanjem uteci, ni verjetno, saj je znan njih strah pred vodo. Mnogi se v njej okorčajo sploh samo enkrat v življenju, in sicer ob poroki. Na otokih bi ne bili obojeni na brezdeležje. Dali bi jim kmetijsko orodje in jih naučili ne-
neke rebe in svoje hiše bi si morali graditi sa-

Soteščan:

Pod nesrečno zvezdo

Peter pa ni šel počivat. Nekaj časa je lazil okrog h'eva; ko na je tovariš legel, jo je ubral najproti koči. Tam je pobral ročico, katero je Janez pri begu vrgel od sebe. Prišel je na tanišem koncu, da bo lažje in huje udaril. Kakor razbojnik je planil v hišo pred skopuha. Najprej je mahnil po luči, da se je razletele na drobne kosce.

Ločnik je opazil nevarnost; z dvignjenimi rokami ga je prosil naj mu prizanese. »Dam ti denarja, koikor hočeš, samo ne vzemi mi življenja.«

Nasilnik z zakrinkanim obrazom ga ni poslušal. Škrtnil je z zobmi in brezčutno udaril. Starec je zastokal. Silen udarec ga je zadel na glavo. Kakor snop se je zgrudil in obležal v nezavesti.

Zategnil ga je pod klop in stikal za denarjem. V kotu pod cunjami je našel pehar s srebrniki. Hitro, kakor je prišel, je odšel z obilnim plenom.

Skopuh se ni več ganil. Dihal je počasi in slabotno. Preden se je zdanišle je ugasnil.

VI.

Gobarjev Janez se je pogreznil proti jutru v strašne sanje. Videl je skopuha, zviajočega se v smrtnem boju. Z rokami se je grabil za tilnik, kamor ga je zadel z ročico.

»Nesreča, odpusti!« ga je prosil in počenil v sanjah zraven uboge žrtve.

»Ubil si me. Umiram...« je hropel v smrtnem boju. »Vem da se boš branil krivde, toda pravici ne uideš... Za kazen me boš nosil vse življenje...«

Kakor vijak se ga je oklenil okrog vratu ter mu zlezel na hrbet.

Nesrečnik se je dvignil, a ni mogel vstati. Breme ga je vrglo nazaj na ležišče. »Izpusti me!« se je otresal. »Jaz sem nedožen...«

Skopuh se mu je rogat. »Zaman se me braniš... Povsod me boš nosil — podnevi in ponoči bova hodila skupaj — moi mrliški obraz ti ne bo nikdar izgubil iz spomina...«

Siromak je zbral vse sile in planil pokence. Tedaj se je prebudil. Izza gorovja je vstala orva zaria. Videla se mu je krvava.

»Ubijalec! Človeka imam na vesti...« Zdal se je šele prav zavedel strašnega zločina. Glava mu je klonila na prsi, silna bolelost se mu je razlivala po vsem telesu.

Njegove misli so bile kakor prikovane v skopuhovi koči. Pred očmi mu je plavala slika njegove žrtve. Kdaj se bo raznesla po vasi grozna novica? Kdo bo prvi odgrnil zaveso? Kaj bo dognala preškava? Kje bodo iskali ubijalca?

»Name ne bo nihče mislil... Peter bo molčal...« Take in enake misli so mladeniča nekoliko potolažile.

Vest pa ni mirovala. Kakršnega dela se je lotil, nobenega ni mogel dovršiti. Noge so se mu šibile pod težo krivde; strah in nemir sta mu b'ra zapisana na obrazu.

»Janez, kakšen pa si?« je ostrmela sestra, ko je stopil v vežo. »Pa nisi obolel?«

»Nič mi ni,« ji je umaknil lice.

»Morda te spet teži kaka nevšečnost?«

»Sai veš, da smo rojeni pod nesrečno zvezdo...«

Odgovor je namigaval na očeta. Zato ga je vprašala, ali se nista spet udarila z očetom. Brat ji je hladno zanikal.

»Moj Bog!« Minka je potožila očetu: »Janez je čedalje bolj čuden... Naposled si bo še kaj naredil...«

»Fant zakaj si tak?« ga je posvaril oče. »Blagoslov odganjaš od hiše. Zakaj ne maraš, da bi se nam dobro godilo?«

Odgovor je bil kratek: »Zato, ker vi nočete, da bi uveljavil svojo voljo...«

»Sai lahko storiš kar hočeš,« je rekel oče. »Tedaj se bom oženil...«

»Lahko zaradi mene. Ali pa veš, da boš v zakonu srečen?«

»Dovolite mi naj vzamem Tončko, Brez nje ne morem več živeti...«

»A takol« je zavrel v starcu. »Le vzemi jo, ako jo imaš kam dati...«

»Kam naj jo denem, ako pa nimam kmetije?« Tudi fanta je nježilo.

»Kamor hočeš« je besedičil. »Rekel sem ti, da se lahko oženiš; veš na tudi, kaj te čaka, ako jo vzameš... S Tončko ne bova nikdar skupaj pod eno streho...«

Janez je zahteval, naj mu oče navede vzroke. »Kaj vam je storila Tončka, da jo odklanjate kot prihodnjo gospodnjo?« Njegova beseda je bila nenavadno trda in odločna.

»Stari Jerin je bil siromak, dokler se ga ni Bog usmilil,« se je glasil odgovor. »Na slami je ležal, uši so ga grizle, manjkalo mu je celo potrebne hrane. Starček ni mogel ne živeti ne umreti. Naposled pa so mu le pomagali na drugi svet... Izpil je kozarec vode, nato

mi. Pod dobrim nadzorstvom bi počasi na otokih pod najboljšim podnebjem Evrope lahko ustvarili zelo rodovitno zemljo.

Za izvedbo tega načrta bi ne bilo treba seči pregloboko v državno blagajno, večja težava bi bila v tem, kako bi vse cigane polovili. Ciganski rod se zna spričo stoletnih izkušenj dobro skrivati pred zasledovalci, toda če bi z oblastvi sodelovalo necigansko prebivalstvo,

kar bi se gotovo zgodilo, tedaj bi v nekoliko letih na otoke spravili večino ciganov, do 30.000 ljudi.

Ne vemo sicer, kdo je ta načrt ciganske nasselitve na otokih spočel in koliko je v njem resne namere, vendar pa bi bili njegovega uresničenja naši podeželani zelo veseli. Ena izmed številnih nadlog, ki tarejo naš narod, bi bila s tem za stalno odpravljena.

Letošnji svetovni pridelek hmelja bo znatno manjši

V nedeljo je bil v Žalcu vsakoletni tabor hmeljarjev, ki ga je vodil predsednik hmeljarskega društva za dravsko banovino g. Lorber. Društveni poslovodja g. Petriček je poročal o stanju hmeljskih nasadov. Prečital je zadnja hmeljska poročila, iz katerih izhaja, da bo letošnji svetovni pridelek znatno manjši od lanskega. V imenu društva je priporočal hmeljarjem lepo obiranje, pravilno sušenje, strogo prebiranje, pravočasno basanje in varovanje hmelja. Hmeljarji naj bodo pravčni nasproti obiralcem hmelja. Škafi naj merijo po 28 litrov. Začetek obiranja letos ni bil določen. G. Petriček je poročal, da so ponekod že začeli obiranje, drugod pa bodo začeli obirati po 15. avgustu. Priznanje je treba izreči savinjskim hmeljarjem, ki so letos v obilni meri škropili hmeljske rastline. Hmeljski obiralci bodo prejeli letos kakor lani po 1,50 Din od škafa s hrano brez hrane pa po 2 Din.

Predsednik g. Lorber je priporočal, naj hmeljarji ne silijo takoj z vsem hmeljem nenkrat na trg, naj ne ponujajo svojega blaga, marveč naj malo počakajo, da se cene ustalijo. Na svetovnem trgu bo letos manj hmelja kakor lani. Savinjski hmelj bo letos odlične kakovosti, množina pa bo manjša od lanske. Nade na povoljne cene so letos velike.

Kako kaže letos letina, je razvidno iz nastopnih poročil iz domačih in tujih hmeljskih okolšev:

Splošno obiranje hmelja v Savinjski dolini se bo začelo v nekaj dneh. Računa se, da bo pridelek manjši kakor lani in bo znašal le kakih 15.000 metrskih stotov, medtem ko je znašal lani nad 20.000. Obeta se v vsakem oziru prvovrstni pridelek g'adko zelene

barve. Za zgodnji hmelj, ki ga je še nekaj po dolini, se plačuje 25 Din za kilogram.

V Vojvodini je rastlina odgna'la le redke cvetne nastavke. Pridelek bo slabo tretjino manjši kakor lani. Sicer pa je rastlina zdrava.

V Češkoslovaški so splošno računali s precej obilno letino. Medtem pa je v preteklem mesecu silen vihar porušil v žateškem okolišju kakih 600 ha hmeljskih nasadov in poleg tega je še toča napravila mnogo škode. Pridelek bo znatno manjši, vsa' za tretjino manjši od lanskega. Zaradi preobile vlage čedalje bolj grozi tudi peronospora. Tržišče je nekoliko oživele. Lanski pridelek se plačuje v Žalcu po 23 do 33 Din, v Uštku in Roudnicah pa po 14 do 27 Din za kg. Sicer pa so zaloge pičle.

Stanje nasadov v Nemčiji je zelo neena- komerno. Splošno je vse preveč mokro in hladno vreme, ki zadržuje razvoj rastline in pospešuje širjenje peronospore. Cvetje je letos vobče bolj redko. Skrbno škropljeni nasadi so za enkrat še zdravi. Tržišče je nadalje precej živahno in je tudi precej prometa, zlasti za izvoz. Lanski pridelek iz Hallertaua za domačo porabo se plačuje po 70 do 75 Din, za izvoz pa po 26 do 29 Din.

Deževno vreme v Franciji ovira nadaljni razvoj rastline in se je stanje nasadov poslabšalo, ker jih zmerom bolj ovrža peronospora. Na tržišču je postalo spet mirnejše. Cene so ostale neizpremenjene.

V Poljski je bilo prav vroče vreme in se je ponekod začel širiti rdeči pajek. Nasadi so v polnem cvetju. Pri nadaljnjem lepem vremenu so obeta prvovrsten pridelek Lan-

pa se je zleknil in umrl. O njegovi smrti se je marsikaj šušljalo...

»Seveda, prazne govorice, ni pa dokazov.« Je sin zagovarjal Jerina. »Zakaj ni poseglo vmes sodišče?«

»Zato ker ni prišlo orožnikom na ušesa. Danes se je vse tisto pozabilo in po dvajsetih letih bi bila neuspešna kakaj preiskava.«

Janez je o tem slišal že pred leti; takrat je bila vsa reč še nova in zanimiva. Zdaj je vse skupaj nekam preminilo ter tudi starega Jerina nihče več ne omeni. Samo Gobar še išče starih smeti, da bi očrnil ubožnega soseda. Pa tudi on mora utihniti, da ne bo nepotrebnega govorjenja.

Zato ga je postrašil: »Oče, ako bi vas Jerin tožil za poštenje, bi bili nedvomno kaznovani.«

»A tako!« Starec je bil užaljen. »Se po sodišču me boste vlačili? Vse to si bom zapomnil.«

»Jaz pa tudi«, ga je zavrnil Janez. »Tako vsaj vem, kaj mi je storiti...«

Oče in hči sta se spogledala. »Prizanesite mu«, je posredovala. »Oh, kdaj bo vse končano?«

»Prav kmalu«, je odgovoril Janez. »Morda že jutri, ako bom mogel vse urediti.«

Minka se je začela lokati. Brat ni mogel gledati solz; obrnil se je in šel v podstrešje.

»Ali meniš, da pojde res?« se je tolažil oče. Samo prisilil bi me rad, da bi mu dal kmetijo in preložil rok izplačila. To je tisto, kar mu roji po glavi.«

»Pa se vam ne smili?« ga je gledala milo. »Recite mu vendar lepo besedo!«

»Ali jaz?« ga je poniževalo. »Otrok naj poklekne pred očeta, ne pa oče pred otroka.«

»Uboga Tončka!« je milovala prijateljico. »S čim se vam je pregrešila?«

»Videti je ne morem.« Gobar je stisnil pesti ter jih dvignil proti sosedu.

»Z Jerinom se ne moreta. Razdvaja vaju neko staro sovraštvo...«

»Deklina je sicer nedolžna.« je spoznal, da ji dela krivico. »Črtim jo zaradi Jerina in njegovega greha. On je dal očetu strupa, zato sta prekleta on in njegov zarod.«

Hčerji je uhajalo na ok. »Oče, Bog ga bo sodil. Ljubezen do bližnjega je druga božja zapoved...«

Gobarja ni bilo lahko pregovoriti. V svoji trmji ni odnehal, čeprav je spoznal, da njegovo ravnanje ni na pravem mestu. Rajši bi storil ne vem kaj, kakor da bi priznal in popravil svojo napako.

V podstrešju je hranil Janez svoji vojaški kovčeg. Obrisal ga je in zložil vanj svojo obleko. Tudi koraki so oznanjali njegovo odločno voljo.

»Janez, kaj pa defaš?« ga je ustavila sestra. »Od doma pojdem.« je odvrnil brez zavijanja.

»Ne hodi po svetu!« ga je prosila. »Kaj poreko sosedje?«

»Kar hoče'o zaradi mene.«

»Pa Tončka? Ali se ti nič ne smili?«

»Saj sva dogovorjena. Za meno' bo prišla in dobro se ji bo godilo.«

Tončka se res ni ustrašila njegovega sklepa. Pripravljena mu je bila slediti kamorkoli, samo da se izogne ljudem, ki ji ne privoščijo sreče na domači zemlji. Ni se bala tu'ine, saj ji tudi doma ne prizanaša usoda. O kako redko je bilo cvetje med bodečim trnem, ki je vselej zadušilo njene nade!

Ne reci: jutri!
Neguj že danes
svoje zobe
vzemi

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

DOMAČI IZDELEK

skih zalog je še nekaj in je zadnji čas spet zanimanje za'ne po neizpremenjenih cenah.

Stanje nasadov v Angliji se je še poslabšalo, ker se širi plesen. Tako so nade na letošnji pridelek vedno slabše in se računa le še na kakih 100.000 bal, med tem ko jih je bilo lani 180.000 in predlanskim 200.000. Tržišče je izredno živahno in se cene zaradi obeta'očega se pičlega pridelka čedalje bolj dvigajo. Tako se trguje zdaj domači pridelek; lanski po 26 do 35 Din, predlanski 16 do 22 Din in starejši po 9 do 13 Din, že ocarinjeni inozemski pa; lanski po 43 do 65 Din, predlanski po 17 do 34 Din za kg. Pivovarne se hočejo preskrbeti s hmeljem in pritiska'o na tržišče, tako da je večina pridelka prodana že vnaprej.

LEPO OBNAŠANJE

A: »Olika zahteva, da vstanemo, če pride kdo k nam.«

B: »To že davno vem. Matj moje sestre pravi često: Če nihče ne pride boš obsedela.«

Kako se bo godilo Janezu na tu'em, to je ni prav nič skrbe'o. Takih fantov ni mnogo na širokem svetu! Kar trgali se bodo zanj, kjerkoli se bo pokazal. Za navadnega hlapca mu ne bo treba služiti. Boljših služb je dovolj; kdor je priden, najde za vsakim kamnom kos kruha.

»Ali pojdeš v tovarno?« ga je vprašala, ko je izvedela, kaj namerava.

»Če bom le mogel.« je izrazil svojo željo. »V začetku bom moral seveda prijeti za vsako de'o.«

Naročila mu je, naj ji piše takoj, ko bo našel kako pripravno mesto. To pa zato, da je ne bo skrbelo.

Obljubil ji je in stisnil desnico. Še prav nežen poljub in neka' toplih pogledov in slovo je bilo končano. Doma ga je čakal kovčeg, zaklenjen in skrbno povezan. Ko se je preoblekel, ga je zadel na ramo.

V veži se je poslovil od sestre. »Pa zdrava, ako se več ne vidiš, in dobro gospodari!« Minka se je glasno zaokala.

Tedaj je pristopil oče. »Fant, ali si ob pamet?« je zakričal po svoji stari navadi. Nato je dejal mirneje: »Vidiš, kam si prišel, ker so ti drugi več kakor jaz in jih poslušaj bolj kakor mene...«

Sin je odložil kovčeg in molče poslušal očeta.

»Premisli, preden odideš.« je nadaljeval svareče. »Koliko jih tava po svetu kakor izgnanci brez svojcev in brez kruha. Naveličani so sveta, pa tudi svet jih več ne mara. Čim dalje potujejo, tem dalje jih priganja usoda. Mnogi bi se radi vrnili, pa nimajo ljubega doma.«

Politični pregled

Iz Španije prihajajo najrazličnejše vesti, ki govore zdaj o uspehih vlade, zdaj o zmah upornikov. Zadnje vesti zatrjujejo, da so bili

španski uporniki poraženi na severu

In da se je splošno položaj vladnih čet v zadnjih dneh znatno izboljšal. V Cordobi se pripravljajo uporniki na vdajo. Veliko število njih je pobegnilo na Portugalsko, ker so prepričani, da je zmaga upornikov izključena. Močni so uporniki le še na jugu, kjer pripravljajo baje novo ofenzivo in so v ta namen v Sevilli zaplenili vse avtomobile. Kaže pa, da bo državljanska vojna v Španiji trajala še nekaj časa, preden se bo vojna sreča obrnila na eno ali drugo stran.

Iz Pariza prihaja vest, da

hoče Francija okrepiti svojo zvezo s Poljsko. V ta namen obišče šef francoskega generalnega štaba Gamelin Varšavo, kjer se bo razgovarjal s šefom poljskega generalnega štaba Rydzem Smiglim.

Iz Addis Abebe poročajo, da je bil ras Sejum sprejet od abesinskega podkralja Grazianija, kateremu je podal izjavo pokornosti Italiji. Nasprotno pa je ras Imru, bivši poveljnik na severovzhodu Abesinije zbral

vojsko 60.000 mož,

s katero hoče osvoboditi Desie in Addis Abebo. Kakor poročajo, je napadel in uničil več prednih italijanskih čet. V Goreju so Abesinci zaplenili mnogo streliva in strojnih pušk. Te čete vodi dedžasmač Abera, sin rasa Kase.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

VINO. V zadnjem času so se kupčijske razmere izboljšale. Delno je to posledica trtnih boleznih in ujm, ki so bodočo letino precej skrčile, delno pa vpliva tudi večja raba vina v raznih letoviščih. Med tem pa, ko bo pri nas majhen pridelek, bo v drugih vinorodnih okoliših države obilen. V

Banatu in Srbiji so cene zelo nizke (po 1 do 2.50 Din.) Malo boljše so cene v Dalmaciji: 1.80 do 4 Din liter po kakovosti.

Sejmi

16. avgusta: Cerklje pri Kranju, Draškovec, Hotavlje (samo za blago), Lož, Planina pri Rakeku, Rakičan, Skofja Loka (samo za blago), Šmarje pri Ljubljani, Trebnje, Vače pri Litiji, Vuzenica, Sv. Rok pri Čakovcu;
17. avgusta: Mozirje, Oplotnica, Sevnica, Ptištanj;
18. avgusta: Sv. Helena pri Čakovcu;
19. avgusta: Hodoš;
20. avgusta: Blagovica, Mursko Središče, Stična;
21. avgusta: Dokležovje;
22. avgusta: Litija (samo za živino), Nova vas pri Rakeku, Mokronog.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

- 1 nizozemski goldinar za 29.67 do 29.81 dinarjev;
  - 1 nemško marko za 17.55 do 17.69 Din;
  - 1 angleški funt šterling za 219.27 do 221.32 dinarjev;
  - 1 ameriški dolar za 43.35 do 43.71 Din;
  - 100 francoskih frankov za 287.73 do 289.17 dinarjev;
  - 100 češkoslovaških kron za 180.33 do 181.44 dinarjev.
- Vojna škoda se je trgovala po 364 do 366 Din, investicijsko posojilo pa po okrog 83 Din. Avstrijski šilingi so bili po 8.55 Din, nemški klirinški čeki po 13.45 Din, klirinške nakaznice v lirah pa po 3.20 Din.

DOPISI

DOLENJSKE TOPLICE. Te dni so se vršile v Dolenjskih Toplicah gasilske tekme pri katerih so sodelovale štiri čete. Prvo nagrado je dobila četa iz Podturna, ustanovljena leta 1928., ki ji predseduje Franc Žafran. Četa je razvila cevi od motorke,

dala vodo in pospravila vse v treh minutah. Druga nagrada je bila prisojena četi iz Valte vasi, ustanovljeni leta 1902. in s predsednikom Jožetom Jenkom. Gori omenjeno delo je opravila v petih minutah. Tretjo nagrado si je prislužila četa iz Poljan, ki ji predseduje Gril Avgust in ki je bila osnovana leta 1905. Omenjeno delo je izvršila v osmih minutah. Četrte nagrade je bila deležna četa iz Dolenjskih Toplic, ki je isto delo opravila v 28 minutah. Četi predseduje Ivan Žvan, a ustanovljena je bila že leta 1881. Žal ta četa nima dovolj praktično izvežbanega moštva. Vsaka četa je morala razviti tri cevi po 25 m.

MALA NEDELJA. (Smrtna kosa). Pretekli petek je neadno med vožnjo iz bolnišnice proti domu umrl G. Majcen, posestnik iz Godemarc. Prestal je hudo operacijo na želodcu, a neizprosna huda pljučnica mu je pretrgala nit življenja. Pokojnik je bil cerkveni ključar in večletni župan. Kot mož pošteni je bil splošno priljubljen. Blag mu spomin!

POLJANSKA DOLINA. V nedeljo 2. t. m. je imel Sokol na Savodnjem letni nastop. Obisk je bil precejšen, a bi bil večji, če ne bi vreme nagajalo. Točke so bile vse izvedene prav dobro. Kakor povsod imamo tudi tukaj nasprotnike Sokola, ki bi ga radi uničili. No, Sokoli so prestali že kaj hujšega, pa bodo še to. Le pogumno naprej!

Domače novosti

* *Mladi kralj spet med nami.* Dne 5. t. m. je prispel v Ljubljano dvorni vlak, s katerim je potoval Nj. Vel. kralj Peter II. na letni odmor na Bled. Nj. Vel. kralj se je peljal v spremstvu ministra dvora g. Čolaka-Antiča. Na glavni postaji so bili med drugimi prisotni ban dr. Natlačan, direktor železniške direkcije dr. Fatur in predstavniki policije. Po nekaj minutah postanka je dvorni vlak nadaljeval svojo pot proti Bledu, na postaji Lesce-Bledu so sprejeli mladega kralja namestnika knez Pavle in dr. Perovič in predsednik vlade dr. Stojadinovič. Na peronu se je zbrala tudi velika množica občinstva z okoliškimi župani na čelu, ki je mlademu vladarju prirejala živahne počastitve.

»Na vrnitev ne mislim.« je odklonil prezirno. »Svet je velik in kruha je dovolj povsod, koder sije solnce.«

Oče mu je dajal zlate nauke: »Boliša je domača gruda kakor na tujem zlata ruda. Kruh, ki ga daje tujina, je grenak in namočen z znojem. Vzela ti bo zdravje in vrnila bolezen.«

»Grem, da si kaj prislužim.« Janez ni verjel očetu. »Dom si bom moral graditi sam in Bog mi bo pomagal.«

»Ne žali ga, da te ne bo zapustil. Bojim se, da ne bo blagoslovljeno tvoje delo...«

»Zakaj mi ne privoščite sreče?« ga je zabolelo. »Ne kličite name božje jezle!«

»Srečen ne boš!« mu je odignil z roko.

»Zakaj ne, oče?« ga je zadelo kakor strela. Gobar je začel, a ni mogel povedati do kraja. Sin je zahteval, naj mu razodene svoje mnenje.

Mož se je vdal in razlagal: »Ako počakaš poči, ti bom pokazal znamenje na nebu... Rodil si se pod nesrečno zvezdo...«

Nesrečnika je zaskrbelo. Poprej je zasmehoval očeta zaradi praznoverja, a danes mu ne more več ugovarjati. Ali ne odhaja po svetu kot zločinec? Še bi ostal doma, ako bi ne imel na vesti tega greha. Z madežem na duši gleda v temno negotovost. Vse v niemi kričalo, da ni vreden sreče in blagoslova.

Ko je odhajal skozi vas, si je brisal solze. Ali jo bo še kdaj videl? Sosedje so gledali za njim ter mu voščili srečo. Njih mnenje se je delilo.

Na robu vasi ni krenil na cesto, marveč si je izbral bližnico po dolini. Tako se je izognil pogledu na kočjo nad Zakotjem. Vendar se ni mogel vzdržati, da bi se ne ozrl nazaj, preden je izgubil za ovinkom. Ves se je stre-

sel ob misli na svojo žrtev. »Nesrečnik, kaj sem storil?« se je tolkel po čelu. »Vse gorje, ki me morda čaka, bom obrnil za pokoro.«

Njegove misli so hitele z griča v dolino. Na vasi so srečale Tončko, pri kateri so se nekoliko pomudile. Nato pa so odbrzele domov mimo zamišljenega očeta do žalujoče sestre. Ali je njena žalost namišljena ali iskrena? Saj ji je zapustil dom ter se odrekel pravicam kot edinec in očetov zakoniti naslednik. Najbrž so prisiljene nene solze, ali pa slutiti, da bo tudi njej usoda spletna trnjevenec. Tudi ona se je rodila pod nesrečno zvezdo.

»Zbogom, Tončka!« je zamahnil z roko in hotel oditi. Tedaj je zašumelo grmovje in Mlakarjev Peter je stopil predenj. Nalašč ga je počakal v samotni, da bo ostalo tajno, kar bosta govorila ob slovesu.

»Midva se še nisva poslovila.« je rekel ter mu podal desnico. »Kar tako pa ne pojdeva narazen...«

Janez ni vedel, kako bi se opravičil. Najrajši bi ga bil pahnil od sebe kot zapeljivca. Pa se je zavedal, da tega ne sme storiti. Peter ve, kaj je storil, in bo molčal le toliko časa, dokler se mu ne bo zameril.

»Hudo mi je, ker odhajaš.« se je poslavljala h'navec. »Dolčas mi bo po tebi, saj sva delila marsikatero veselo uro. Ako bi ne bilo tega, bi ti rekel, da ostani. Tako pa ti žel'm le srečo in pa hitro pozabi, kar je bilo. Iz mojih ust ne bo prišlo nikdar kaj takega, kar bi ti le količkaj škodovalo.«

Janez mu je verjel, vedoč, da bo Peter moral molčati zaradi sebe. Ako bi ga izdal, bi povedal Janez, kdo ga je zapeljal. Oba bi bila kaznovana.

Vzlic temu pa je ponovil še enkrat svojo prošnjo: »Peter, bodi mož-beseda!«

»Tak daj si dopovedati! Nikomur v Zakotju se ne san'a, da imamo mrliča...«

Janez je tarna! »Če bi ne bilo tega, bi odhaja! z mirnim srcem. Tako pa se bojim posledic...«

O tem ni hotel Peter ničesar slišati. »Ali že veš, kam pojdeš?« je sprožil novo vprašanje. »In kje boš našel službo?«

»Kako bom vedel«, je odvrnil malomarno.

»No vidiš! Tedaj moraš biti dobro pripravljen, ker ne veš, kdaj in kje boš našel kako delo. Imaš pri sebi dovolj denarja?«

»Nimam. Oče mi ni dal niti beliča.«

»Siromak! Brez sredstev vendar ne moreš po svetu. Ali boš beračil?« Peter je segel v žep ter mu ponudil pest drobiža.

»Ne maram.« je odklonil mišočino. »Nič ne vem, kdaj ti bom mogel vrniti.«

»Vzemi, bodi pameten! Tebi ne posojam. Vem, da si potreben.«

Janez je naposled le iztegnil roko. Spoznal je, da po svetu res ne bo mogel shajati brez denarja. Kako lahkomišelnost je pač šel od doma!

Peter se mu je hlinil: »Ko sem izvedel, da pojdeš, sem ti nekaj namenil. Ako boš kdaj v stiski, tedaj se kar brez sramu obrni name. Pri nas imamo dovolj in radi podpiramo tistega, ki je res potreben.«

»Upam, da mi ne bo treba iskati podpore. Saj veš, da nisem razvajen. Rajši bom stradal, kakor pa bi bil komu v nadlego.«

»Pa snečno!« Peter mu je segel v roko. »Pisal ti bom, ako bom le vedel zate...«

(Dalje.)

* **Naši Sokoli so na berlinski olimpiadi dosegli šesto mesto.** Zadnje dni so se na olimpiadi v Berlinu vršile ostre telovadne tekme, ki so se jih udeleževali tudi naši Sokoli. Končno stanje vrst je nastopno: 1. Nemčija (zlata kolajna), 2. Švica (srebrna), 3. Finska (bronasta), 4. Češkoslovaška, 5. Italija, 6. Jugoslavija. Pri posameznikih so: 1. Nemeck Schwarzmann (zlata kolajna), 2. Švicar Mack (srebrna), 3. Nemeck Stangl (bronasta).

* **Naša kraljica na Bledu.** V nedeljo je prispele Nj. Vel. kraljica Marija na Bled - Lesce. Sprejemu na postaji so prisostvovali Nj. Vel. kralj Peter II., Nj. Vis. knez namestnik Pavle, kraljevi namestnik dr. Perović, predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović in drugi.

* **Angleški kralj na potu skozi Slovenijo.** Kakor znano je angleški kralj Edvard sklenil priti na odmor na naš Jadrani, kjer ima svojo jahto. V nedeljo zvečer se je peljal skozi Slovenijo in prispel v ponedeljek zjutraj v Šibenik.

* **Naš mladi kralj je obiskal pred prihodom na Bled Divulje.** Predzadnji torek je bila komanda pomorskega zrakoplovstva v Divuljah deležna visokega obiska. Kmalu popoldne se je pripeljal iz Sa'duna z motornim čolnom kralj Peter II. s kraljevičema Tomislavom in Andrejem in pristal s čolnom na pomolu. Po svečanem sprejemu si je kralj ogledal hangarje, v katerih so razni tipi naših vodnih letal. Po pregledu so se dvignile pod sinje nebo tri jeklene ptice—čuvarice našega Jadrana. Nih polet so z nasmehom in v dnim veseljem spremljali kralj in oba kraljeviča. Potem se je kralj z vsem spremstvom spet vkrcal v motorni čoln in se z njim odpeljal ob obali vseh sedmih Kaštelov. Vzdolž vse obale je prebivalstvo mladega vladarja navdušeno pozdravljalo in vzkljkalo njemu in njegovemu kraljevskemu domu. Na rtu Marjanu ga je čakal kraljevski brod »Hvar«, v katerega je kralj prestopil in nadaljeval pot v Split, odkoder se je odpeljal z vlakom na Bled. Ko je vlak z visokimi gosti zapuščal lepo obalo, so na vseh bližnjih hribih zagoreli krasovi in možnarji so naznanjali odhod mladega vladarja in obeh kraljevičev.

* **Začetek splošnih občinskih volitev.** Na podlagi pooblašča ministra za notranje posle je ban moravske banovine razpisal splošne občinske volitve v tej banovini za nedeljo 27.

septembra. Istočasno je v smislu zakona dobil pooblastilo za razpis splošnih občinskih volitev tudi ban vrbaske banovine in se smatra, da se bodo volitve tudi v tej banovini vršile 27. septembra. Mandati občinskih odborov v teh dveh banovinah so potekali 6. avgusta. Na ta dan so se namreč l. 1933. vršile občinske volitve v moravski in vrbaski banovini. Takrat je bilo v moravski banovini vsega 771 občin, ki so imele čez 380.000 volilnih upravičencev. Vloženih je bilo 1576 kandidatnih list. Volilna udeležba je znašala 76 odstotkov. V vrbaski banovini so se vršile volitve v 162 občinah, v katerih je bilo vloženih 291 kandidatnih list. Volilna udeležba je dosegla 63 odstotkov. Volitve v drinski, primorski, savski in dunavski banovini so se vršile 8. oktobra. Zaključek splošnih občinskih volitev v dravski in zetski banovini je bil 15. oktobra. V skladu s temi datumi je računati, da bodo razpisane po enakih ali slinčnih skupinah tudi letošnje splošne občinske volitve in bi torej dravska in zetska banovina prišli zadnji na vrsto.

* **Mezdno gibanje trboveljskih rudarjev.** Na poziv rudarskega glavarstva v Ljubljani so se v ponedeljek sestali predstavniki Trboveljske premogokopne družbe in zastopniki delavskih društev, da se posvetujejo o položaju, ki je nastal v revirih Trboveljske premogokopne družbe zaradi odpovedi kolektivne pogodbe in po Trboveljski premogokopni družbi napovedane preosnove rudniških obratov. Po temeljitih razpravi sta se obe stranki sporazumeli o naslednjem. 1. Trboveljska premogokopna družba odgodi za 15 t. m. napovedane odpustitve delavstva. 2. Delavski zastopniki bodo pospešili posvetovalne sestanke z delavstvom tako, da se bodo mezdna pogajanja vršila 26. t. m. 3. Trboveljska premogokopna družba kakor tudi delavski zastopniki so izjavili, da bodo storili vse, da se pri napovedanih pogajanjih doseže obojestransko zadovoljiv sporazum.

* **Joško Korošec, nekdanji zaupnik princa Petra, je umrl.** V Celju je umrl v nedeljo v starosti 78 let zasebni uradnik g. Josip Korošec. Pokojnik je bil svoj čas v zaupnih zvezah z Beogradom. Bil je posredovalec med zarotniki proti Obrenovičem in med tedanjim princem Petrom Karad'rdjevičem, poznejšim kraljem Petrom Velikim osvoboditeljem. Vedno so prihajala iz Beograda na njegov naslov nisma, ki jih je samo prekuvertiral in pošiljal

princu Petru v Ženevo. Policija ga je imela neprestano na piki, toda vrlj Joško je bil dovolj bistroumen, da se je znal vselej izmotati. V najskromnejših razmerah je živel tudi potem, ko so se razmere obrnile. V Ljubljani je doiga leta stanoval v Kolizeju, potem pa se je preselil v Celje k svoji sestri, upokojeni poštna uradnici. Blagemu starčku naj bo ohranjen najlepši spomin!

* **Kolesarske dirke na Krškem polju** bodo po končanih konjskih dirkah 16. t. m., in sicer bo prva z dirkalnimi kolesi, druga, kmečka z torpednimi kolesi, a tretja bo polževa dirka.

* **Občinske volitve na Vrhniki.** Pri občinskih volitvah v nedeljo je dobila JRZ 781 glasov, lista JNS z g. Hočevarem na čelu pa 460. JRZ dobi 26 odbornikov, JNS pa 4.

* **Veliko zanimanje Nemcev za naše kraje.** Po vsej Nemčiji vlada veliko zanimanje za potovanje po naši državi. Te dni je bilo našim konzularnim oblastvom v Nemčiji predloženo 700 potnih listov. Toda zmanjkalo je deviz. Vsi zneski, odobreni za potovanje nemških letoviščarjev v Jugoslavijo, so porabljeni, novi pa še niso odobreni. Naše tujske prometne ustanove so takoj storile vse potrebno, da se to vprašanje nemudno uredi.

* **Vsak narod potrebuje šolano izobraženstvo.** V listu »Naši ženi« je objavila znana hrvaška prosvetna delavka Zdenka Smrekarjeva članek, iz katerega povzemamo: »V kmečke vrste stopajo ljudje, ki hočejo ljudstvu dopovedati, da lahko naš kmečki narod v svojem narodnem in državnem življenju izpolnjuje vse naloge moderne narodne in državne skupnosti brez šolanega izobraženstva. Nesmisla takih praznih besed seveda ni treba dokazovati. Hrvatski narod je član velike evropske skupnosti in zvezan je z njo s tisočimi nitkami, zato je njegovo materialno in duševno življenje v nekakšni osamljenosti čisto nemogoče. Mi moramo v lastno korist imeti sinove in hčere, ki stoje na višini evropske prosvetljenosti, da bi preko njih prejemali od drugod, kar nam je potreba v živlenski borbi. Prazne besede o nepotrebnosti šolanega izobraženstva morejo torej širiti med ljudstvo samo protinarodni ljudje, ki so takšni ali iz neumnosti ali pa iz brezvestnosti. Naš kmet sam takih neumnosti ne bo zlahka govoril.«

* **Navodila dr. Mačka za občinske volitve.** Banska uprava v Zagrebu je nedavno razpi-

TONE BRDAR:

1

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

I.

LJUBEZEN NA PRVI POGLED

Park starega gradu Strmca se koplje v solncu toplega majskega dne. Sanjava tišina vlada nad njim. S široke ploščadi na zadnji strani orjaškega poslopja se vidi skozi odprta vrata v razkošno opravljen salon.

Pod benečanskim lestencem, ki visi od stropa, stoji mlad, lep par: sin bogatega graščaka in tovarnarja in njegova nevesta, baronica Elvira Studeniška.

Mlademu možu se imenitno podaja svetla uniforma dragonskega oficirja. Lepe postave je mladi grof in njegova nevesta je tako lepega obraza, da bi mu jo kar zavdali.

Toda obraz mladega grofa ne žari v veselju in sreči; njegove oči gledajo mračno predse. Ogibljejo se nestrpnim pogledom neveste.

Oba molčita.

Zdaj zašumi svilen barončina vlečka po perzijski preprogi. Nevesta stopi k svojemu zaročencu in ga objame.

»Oh, Stanko, ti me ne ljubiš tako toplo in iskreno, kakor te ljubim jaz! Zakaj si tako hladen z menoj? Zmerom se mi zdi, kakor bi bilo nekaj med nama. O, kako srečna, kako neizmerno srečna bi bila, ko me ne bi

zmeraj mučila ta misel! Če pomislim, da si morda daroval svoje srce kateri drugi — to se mi zdi hujše kakor smrt!«

Nasklonila se je nanj. In njene temne oči so se svetile v solzah in so ga gledale božljivo če in vprašujoče. To je bil pogled, ki bi bil moral razvneti vsako moško srce, toda grof Stanko se je v neprijetni zadregi obrnil proč in rekel:

»Elvira, kako ti more priti kaj takega na misel?«

»Ti moj ljubljenec!« je silila vanj. »Pri-seži mi, da me boš večno ljubil! Samo mene in nobeno drugo!«

»Saj si vendar moja nevesta, Elvira, in nimaš vzroka, da bi o tem dvomila!« ji je skoraj razdraženo odgovoril.

»In vendar — to čutim v svojem srcu — skrivaj nekaj pred menoj! Tvoje srce ne bije zame, ampak za neko drugo!«

Njegovo resno lice se je v trenutku zmračilo. Izvil se je iz njenega objema in resno odvrnil:

»Kakšna nespametna misel!«

V mučni zadregi je stopil grof Stanko na teraso, odkoder so se tedaj zasilili koraki starega gospoda. Ko je grof zagledal gospoda, se je globoko oddahnil.

»Torej ste prišli, gospod ravnatelj!« je dejal.

»Oprostj mi, Elvira, gospod ravnatelj me je prišel iskat, da mi razkaže tovarno. Znano ti je, da želi moj oče, naj se seznanim z delom v tovarni. Sicer pa, če hočeš iti z menoj. —«

Baronica Elvira pa je odločno odvrnila:

»Ne, ne grem! Prav nič me ne zanima.«

Na njenem obrazu se je pokazal izraz prevzetnosti. S stisnjenimi obrvmi je gledala za svojim zaročencem, ki se je oddaljeval z ravnateljem. Pritisnila si je belo, z dragočnimi prstani okrašeno roko na prsa in s tresočimi se ustnicami je vzdihnila:

»Moja slutnja, moja slutnja! Ne ljubi me! Ljubi drugo! Kdo je ta? Oh, ko bi to vedela!«

Ljubosumnost jo je mučila, ker je bila silno zaljubljena v mladega častnika. Toda z njeno ljubeznijo je bila zvezana tudi preračunljivost. Saj je bil Stanko najstarejši sin bogatega grofa in tovarnarja, dedič velikanškega premoženja in ponosnega naslova. In zdaj naj bi ji ga vzela druga? Nikoli!

Baronica Studeniška je bila revna in je zato še toliko bolj hrepenela po bogastvu in razkošju. Njena mati je z velikim naporom združila mladi par in je bila zdaj na obisku v grofovskem gradu.

Z visoke terase, kjer je Elvira ostala sama, je gledala po krasnem parku tja do prostornih tovarn, ki so tvorile skupaj z vasjo skoraj celo mesto. Kako bogato, neizmerno posestvo! In ona naj bi se ne trudila na vse mogoče načine, da postane tu gospodarica?

Med tem je korakal grof Stanko z ravnateljem skozi park, ki se je kazal v najlepšem pomladanskem zelenju. Mračno je gledal predse. Da, ljubosumni dvomi njegove neveste so bili utemeljeni; v resnici je ni ljubil, ampak se je samo udal neprestanim prošnjam svojega očeta. Tako se je pred nekaj

sala občinske volitve v 46 občinah, ki so bile brez izvoljenih občinskih uprav, ker so 1. 1933. izvoljeni občinski odbori odstopili. V zvezi z razpisom volitev poročala »Hrvatski dnevnik«, službeno glasilo dr. Mačka, da so organizacije bivše Hrvatske sejačke stranke že prejele splošna navodila za volitve. Podrobna navodila za njih 46 občin ki pridejo zdaj v poštev, je dr. Maček dal v Kupincu svojemu tajniku Jelašiču in drugim svojim sodelavcem. Dr. Maček je izrazil svoje mnenje, da volitve nimajo prvenstveno političnega značaja. Njihov namen je prepričati, da bi vodstvo občin prišlo v roke slabih in brezvestnih ljudi.

* Ogromen stroj za regulacijo Save. Iz Bregane piše: Banska uprava savske banovine si je nedavno nabavila poseben bager (na paró), da z njim pospeši regulacijska dela na Savi. Ta bager je po svoji sestavi nekaj posebnega. Posebnost sestave je goseničja naprava, ki služi za premikanje bagra po suhem in v vodi do 1.80 m globočine. Pri večji globočini bager plava s pomočjo dveh pontonskih čolničkov, ki sta pritrjena na vsaki strani nad goseničjo napravo. Tako se lahko bager, ki je težak 70 ton, premika brez zaprek po suhem in po vodi. Gledati, kako bager dela, je zelo zanimivo, saj 400krat zagrabí s svojo dolgo železno roko po en kubični meter peska in ga odnese na določeno mesto. Uporaba bagra je mnogostranska. Služi za kopanje kanalov, zabijanje pilotov in slično. Ta edinstveni stroj je izdelala dunaška tvornica vagonov in strojev. Banska uprava savske banovine ga je kupila za poldrug milijon dinarjev. Čeprav je bager v posesti banske uprave šele od sredine junija, je vendar z njim izvršeno že ogromno delo. Ta bager je določen za regulacijo Save na progí od Jesenice na Dolenjskem (meja dravske banovine) do Podsuseda. Priporočiti bi bilo, da si tudi druge banovine nabavijo podobne stroje.

* Tvornica vagonov v Brodu bo izdelovala orožje. Prva jugoslovenska tvornica vagonov v Slavnskem Brodu bo razširila svoje delovno področje še na izdelovanje orožja, municije in eksplozivnih sredstev, kolikor to ni izključno pravica države.

* Dela na cesti Majšperk—Neraplje—Žetale so ustavljena. Zaradi pomanjkanja denarja so morali do nadaljnjega prekiniti preurejevalna dela na cesti Majšperk—Neraplje—Žetale. Ljudje v teh krajih so povečini kočarji in mali posestniki, ki komaj čakajo, da na cesti kaj

zaslužijo. Letošnja letina žita, krompirja in sadja je zaradi stalnega deževja delno uničena, a vinsko trto je ugonobila peronospora. Zato naj banska uprava omogoči potrebne kredite za nadaljevanje del na omenjeni cesti. Tako bi ljudje vsaj nekaj zaslužili in se skromno lahko preživljali.

* Dobovčanj dela o smi cesto. Prebivalci dobovske župnije, kamor spadata cerkvi sv. Neže in sv. Jošta na Kumu gradijo novo široko cesto, ki se začne dvigati takoj ob savskem mostu ali pri postaji pri Trbovljah. Cesta je napravljena že daleč v dolino. Prebivalci Dobovca so dolga leta zaman prosili oblastva, da bi se jim zgradila potrebna cesta, zato so se sami združili in začeli cesto graditi. Ustanovili so gradbeni odbor in dobovski šolski upravitelj g. Kmecl je cesto trasiral. Kmetje so že do jeseni napravili nad 2000 šihov tlače. Banovina jim je priskočila na pomoč z denarno podporo. Sodijo, da bo cesta v enem letu dograjena. Poleti delo počiva, ker imajo kmetje dovolj posla na svojih posestvih, pozimj pa se začne spet redna tlača.

* Tuhinjska dolina strada. Škoda, ki jo je nedavno napravila toča v občini Nevljah pri Kamniku, je uradno ocenjena na 486.000 Din, v vsej Tuhinjski dolini pa na dvakrat toliko. Tu ni vračunana škoda na sadnem drevju, ki je tudi znatna, saj ga je toča tako oklestila, da na njem ni ostal niti en sad. Ljudje v Tuhinjski dolini ne pomnijo, da bi se kdaj prej toliko ledenega zrnja vsulo na zemljo kakor letos v začetku poletja. Tudi tako velikih ledenih zm še nikoli niso videli v teh krajih. Nekatera so imela 7 cm v premeru in so tehtala nad četrt kilograma. Samo v neveljski občini so pobila za 30.000 Din opeke na strehah. Razumljivo je, da je toča uničila vso žetev in da ponekod niti slamé niso mogli uporabiti. V vasi Žubejevu vsi posestniki, ki običajno pridelajo na leto vsak po vagon žita, nimajo žita niti za seme. Ker so uničeni tudi ostali pridelki, ljudje v nekaterih krajih Tuhinjske doline dobesedno stradajo in s strahom gledajo na zimo. Za prvo pomoč so bili sicer nakazani štirje vagoni turščice, toda to je samo kaplja v morje bede in pomanjkanja. Treba bo izdatne pomoči.

* Smrt mladega visokošolca pod vlakom. Nedavno ponoči se je zgodila na železniški progí med Glincami in Rožno dolino strašna nesreča, ki je zahtevala življenje mladega visokošolca, Antona Nahtigala, sina uglednega

vseučiliškega profesorja dr. Rajka Nahtigala. Znaki, kažejo, da je pokojnik hotel prekorati progo, tedaj pa je pridrvel orient-ekspres in ga pograbil in strašno razmesaril. — Pokojnik se je rodil 1. 1916, v Gradcu in se po ustanovitvi vseučilišča preselil s svojimi starši v Ljubljano. Na ljubljanskem vseučilišču je študiral že več tečajev slavistiko in primerjalno književnost. Bil je nadarjen dijak. Poleg staršev zapušča še mlajšega brata in sestro. Užaloščenj rodbini izrekamo naše iskreno sožalje.

* Strela na Toškem četu. Nedavno zjutraj je med nalivom udarila strela v kozolec posestnika Omeča in ga tako razsekala, da so bile trske razmetane do 200 metrov daleč. Ta kraj je sploh zanimiv v pogledu strele. Omečeva domačija je v nekaki usedlini in pod poslopjem je dožinica, v kateri je sušilnica za lan in nekaj češpjevih dreves. Prav v to dolinico udarja strela kakor za stavo. Naš bo še tako majhna nevihta, v to dolinico strela gotovo udarja, navadno v zemljo, tako da je zemlja včasih polna luken.

* Strašna smrt pod vlakom. V nedeljo zjutraj se je vrgel 29letni pri trgovcu g. Čuku v Celju nameščeni trgovski pomočnik Franc Pukl na železniški progí v Pečovniku pod brzí vlak. Kolesa lokomotive so nesrečnežu odrezala glavo, ki se je zakotalila dva metra daleč od trupa. Pukl je storil dejanje v duševni zmedenosti. Pred dvema tednoma je dobil solnčarico in od takrat se mu je večkrat mešalo.

* Požar na Dravskem polju. Nedavno ponoči je začelo goretí v Starošincih občina Cirkove, pri posestniku Štefanu Mesariču. Radi silnega vetra so ognjeni jeziki zajeli še domačijo posestnika Franca Pulka. Gasilcem iz Ptuja in Cirkove se je po hudem delu posrečilo požar omejiti in ogenj pogasiti.

* Požar na Logu. Predzadnjo sredo 5. avgusta okrog poldneva je nastal požar na Logu med Poljanami in Škofjo Loko. Goreti je začelo poslopje mladega gospodarja Franca Buha, po domače Dovjaka. Na pomoč so takoj prihiteli bližnji sosede in zadrževali, da se ni vnelo bližnje poslopje, in nekaj metrov odaljeno od goreče zgradbe, in reševali iz gorečega poslopja, kar se je dalo, dokler niso prihiteli na pogorišče gasilci iz Poljan z motorško. Poljanski gasilci so v nekaj trenutkih zadušili požar in odstranili vsako nevarnost. Ogenj je nastal najbrže zaradi po-

tedni zaročil. Njegovo srce je bilo za drugo — za sladko, ljubko deklico. Prikazala se mu je bila kakor v sanjah, kakor vila sredi gozda. Samo enkrat je bil z njo, samo eno kratko uro je bil v njeni bližini, od tedaj pa je ni videl nikoli več. Niti tega ni vedel, kdo je ljubka vila, toda pozabiti je ni mogel.

Skoraj je že izgubil upanje, da bi jo še kdaj videl, kajti zastoj jo je dolgo iskal. Zdaj si je bil vzela dopust in je odpotoval iz glavnega mesta domov, da prebije nekaj tednov pri svojem očetu.

Vstopil je z ravnateljem v glavno poslopje velike papirnice in ravnatelj mu je razkazoval kot svojemu prihodnjemu gospodarju, kako se dela papir.

Grof Stanko je le raztreseno poslušal pri povedovanju, ker so bile njegove misli daleč proč. Vendar ni hotel razžaliti dobrega moža, ampak je potrpežljivo hodil z njim iz delavnice v delavnico.

Ravnatelj je spet odprl neka vrata in dejal:

»Zdaj prideva v dvorano, kjer se izbrani pisemski papir pripravljajo za razpošiljanje.«

Mladi gospod je vstopil prvi. V veliki, svetli dvorani so delale mlade deklice okoli dolge mize. Skoraj nehote so se za trenutek ustavile pridne roke in začudenje se je pokazalo na mladih obrazih. Dekleta so začela trepetati in z občudovanjem gledati za krasnim oficirjem.

On pa se ni zmenil zanje, ampak je mirno korakal dalje. Kar naenkrat pa se mu je ustavila noga, izpreletelo ga je kakor blisk in njegov pogled je obstal na eni izmed delavk. — Bi-

lo je mlado dekle resnično očarujoče zunanosti. Angelsko nežen obraz, ki so ga krasiли kakor zlato svetli lasje. Bila je sicer oblečena v preprosto delavsko obleko, a vendar je bila videti tisočkrat lepša kakor prevzetna baronica Elvira v dragocenem svilenem oblačilu.

»Moj Bog!« je presenečen zamrmral grof Stanko. »To je ona!«

Da, ona je bila, slika iz njegovih sanj! In našel jo je tu, tu v tvornici kot navadno delavko! Kako je to mogoče? To se mu je zdelo nerazumljivo. Kakor omamljen jo je gledal.

•

Bilo je neko lepo nedeljo preteklega jeseni, ko je šel z nekaterimi tovariši na izlet iz glavnega mesta. Bili so razposajene volje in so se hoteli dobro zabavati. Seveda so bili v civilni obleki. Prišli so na vrt neke gostilne in so tam našli tri lepa, mlada dekleta. Častniki so se predstavili za študente in so se kmalu seznanili z deklicami. Šalili so se in smejali ter plesali z njimi.

In ena izmed njih je bila ona, ta svetlolasa, očarljiva vila. Z njo se je tisti nepozabni večer najbolj zabaval. Nebeško lepe so bile urice, ki jih je prebil z njo pri plesu. Ona je bila čisto drugačna kakor njene prijateljice. Bila je ponižna in vedla se je spodobno, skromno. Takrat je grof Stanko popolnoma pozabil na svoj visoki stan. Toda ko je v trenutku razburjenja pritisnil poljub na njeno svežo, rdeča usta — takrat mu je zbežala in izginila. — — —

In zdaj stoji tu pred njim — tovarniška delavka! — Srce mu je utripalo. V prvem

veselju bi ji bil najrajši podal roko in jo vprašal: »Ali me še poznaš?« — Toda premagal se je.

Tedaj pa je ona vzdignila oči in se ozrla vanj. Nepopisno začudenje in presenečenje se je pokazalo na njenem licu. Potem pa je povsila glavo in zardela. Vztrepetala je. Tudi ona ga je spoznala. Torej ga ni pozabila.

Opazil je, da vsi gledajo vanj in da se je zlasti ravnatelj čudil, zato se je naglo obrnil in šel ven. Pri vratih se je še ozrl in je opazil, da je tudi ona gledala za njim.

Zatajil je svoje razburjenje in je kolikor mogoče mirno vprašal:

»Povejte mi, gospod ravnatelj, ali ta svetlolas mlada deklica že dolgo služi pri nas?«

»Menda kakšne štiri tedne. Izredna krasotica je, kajne gospod grof? Ne vidi se ji, da je navadna delavka!«

»Ne! — Ali je tu doma?«

»Prišla je s svojo materjo iz glavnega mesta, je pojasnjeval ravnatelj. »Mati je bolehna in ne more ničesar zaslužiti. Tako mora dekle delati za obe. Priznati ji moram, da s poštenim delom preživlja sebe in mater. Taka lepa dekleta so v neprestani nevarnosti. Stanuje s svojo materjo tu na Jesenicah.«

»Kako je deklici ime?«

»Cvetka Malinšek!«

»Cvetka!« je pomislil grof Stanko in je dodal, da zakrije svoje zanimanje: »Za bolno mater bi se pa lahko kaj naredilo. Govoril bom o tem s tvojim očetom.«

Prijazno se je poslovil od ravnatelja in se vrnil na grad.

kvarjenega dimnika. Gospodar in njegova stara mati, ki mu gospodinja, sta bila odsotna. Ko je izvedel, da gori njegova hiša je padel v nezavest. Zgorela mu je vsa obleka razen one, ki jo je imel na sebi. Poslopje je bilo sicer zavarovano, a zavarovalnina ne bo poravnala škode.

* Smrt pod drevesom. Pri regulacijskih delih Mure je bil zaposlen tudi delavec Franc Bezjak iz Murskega Središča. Pri podiranju drevesa je prišel po nesrečnem naključju pod padačo drevo. Težko deblo ga je stisnilo k tlom. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, kjer je pa kmalu nato izdihnil.

* Skrivnostni požari v Ojstrški vasi. Nedavno je začelo greti gospodarsko poslopje posestnice Anje Kosove sredi Ojstrške vasi pri Sv. Juriju ob Taboru. Na kraj požara so dospeli gasilci z brizgalnami iz Ojstrške vasi, Kaple in Prekope, katerim se je posrečilo zaprati nadaljnji razvoj ognja. Kakor se je dognelo, je začela najprej greti pšenica, ki je bila naložena na vozu in pripravljena za mlačev. Po tem požaru je vaščane iz Ojstrške vasi še bolj strah pred neznanim zločinom, ki je v šestih letih zanečel že petnašt zgradb v njihovi vasi.

* Smrtni skok z dravske brvi. V Mariboru je z dravske brvi skočil v vodo delavec v Hutterjevi tkaninski tvornici Franc Kramer in utonil. Vzrok samomora ni znan.

* Smrtna nesreča v hlevu. V Slovenski Bistrici je padel s skednja užitkar Anton Robec in dobil tako hude poškodbe, da je takoj izdihnil.

* Spet mlada žrtev planin. V nedeljo se je na severni steni Triglava pri plezanju smrtno ponesrečil 20-letni umetnostni mizar Josef Pfenning iz Celovca. Njegov tovariš 19-letni kemični praktikant Hans Schwarz, prav tako iz Celovca, ki ga je Pfenning z vrvi potegnili za seboj, pa se je le nevarno poškodoval. Schwarz so prepeljali v celovško bolnišnico, a Pfenninga so pokopali v Dovjem.

* Obupen korak bivšega trgovca. V Sv. Vidu pri Ptujih si je vzel življenje bivši posestnik in trgovec Gustav Šusteršič, star 50 let in oče 11 otrok. Pokojnik je imel nekdanj lepo premoženje, a je v gospodarski stiski izgubil kos za kosom, hišo za hišo in je naposled ostal kot najemnik v eni izmed svojih nekdanjih hiš. Hišo je prevzel denarni zavod, pri katerem je bil zadolžen. Zdar je prišlo tako daleč, da je ostal dolžan tudi najemnino

in te dni so prišli izvršni organi, da bi zarabili njegovo siromašno imetje. Pred uradnimi osebami je nesrečnež potegnil staro vojaško pišto in se ustrelil v prsa. Med vožnjo v ptujsko bolnišnico je izdihnil.

* Velik požar na Dravskem polju. Predzadnjo nedeljo se je zasvitalo nebo nad Pongerci pri Cirkovcah. Pri posestniku Francu Belcu je v kolarnici nastal požar, ki se je razširil še na dve parni, skedenj in drvarnico. Gasilec iz Šikol in Cirkovc se je posrečilo požar omejiti in ubrati stanovanjsko hišo. Sumi se, da je bil ogenj počaknjen. Francu Belcu je že lansko leto zgorela domačija in si jo je komaj dozidal, odnosno popravil. Škoda mu je menda po večini poravnana z zavarovalnico.

* Obupal je nad življenjem. Na Zaloški cesti v Ljubljani se je v svoji delavnici obesil 55letni poročni brivski mojster Josip Videnšek, pristojen v št. Rupert pri Krškem. Obupen korak je storil zaradi denarne stiske.

* Pred očmi očeta povožena. Huda avtomobilska nesreča se je pripetila v Slovenski Bistrici. Ko je stopila 16-letna dijakinja mariborske gimnazije Marta Ratajeva, hčerka tamošnjega trgovca g. Rataja, iz očetove trgovine na cesto, je pridrvel neki avto ter jo povozil. Dekle je dobilo hude poškodbe na glavi. Nesreča se je pripetila pred očmi njenega očeta, ki je gledal strašen prizor. Ponesrečenko so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

* Nenadna smrt na stranišču. Te dni se je napačil iz So. Radvanja na poslih v Cerkljico pri št. Ilju 68-letni tesarski mojster Pavel Gerlič. Med potjo mu je postalo slabo, da je obležal ob cesti. Tako onemoglega so našli neki ljudje ter ga spravili v bližnjo hišo, kjer je ležal do jutraj. Postajalo pa mu je čedalje bolj hudo in nazadnje je prosil stanovalce, naj pokličejo mariborske reševalce, da bi ga prepeljali v bolnišnico. Še pred prihodom reševalcev je šel na stranišče, kjer se je zgrudil in umrl za kapjo.

* Neznani utopljenec. V Zg. Vižnigi občina Marenberg, je Drava naplavila truplo neznanega mladega utopljenca, staraga 13 do 15 let. Utopljeni mladenič je bil oblečen v sive hlače, zeleno srtačo in kockast jopič.

* Ob roko. Pri Sv. Lovrencu se je igral 7-letni cestarjev sinček Ivan Rihl pri mlatilnici in tlačil v njo slamo. Pri tem ga je mlatilnica zgrabila in mu zmečkala desno roko. Dečka so prepeljali v bolnišnico, kjer so mu morali roko odrezati.

* 15 metrov globoko je padla 37-letna služkinja Marija Kopitarjeva iz Cella, ko je nabirala v gozdu med moškim in ženskim kopalščem drva. Pri padcu si je zlomila levo nogo in se hudo poškodovala po glavi. Z reševalnim avtomobilom so jo prepeljali v bolnišnico.

* Domačija je zgorela. Te dni je nastal ogenj v hiši posestnika Golinarja Franca v Murščaku in zgradbo uničil. Gospodar in družina so bili tedaj zaposleni na njivi. Ko so prihiteli domov, so imeli le še toliko časa, da so rešili živino, ker je bilo v plamenih že gospodarsko poslopje, ki je tudi zgorelo. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Hrastja—Mote in so požar omejili. Zgoraj pa je med drugim tudi ves letošnji pridelek. Obubožana družina s petimi otroki je našla začasno zavetje pri usmiljenih sosedih.

* Dva posestnika sta pogorela. Na Dravskem polju so imeli spet večji požar. Predzadnji ponedeljek pozno ponoči je začelo iz neznanega vzroka greti v kolarnici posestnice Tezele Beraničeve v Gornjih Jablanah. Zgorelo je vse gospodarsko poslopje. Ogenj je prešel tudi na sosedno gospodarsko poslopje Jožefa Horvata in dalje na Horvatovo hišo. Obe zgradbi sta zgoreli do tal. Gasilski četki iz Cirkovc in domačim vaščanom se je posrečilo ogenj omejiti, da ni napravil še večje škode.

* Toča je uničevala. Hudo neurje je te dni zadelo gornjeradgonski okoliš. Padla je toča, debela kakor orehi. Najbolj hudo so prizadeti Puklice, Zbigovci in Črešnjevci, kjer je na nekaterih mestih vzela toča še tisto grozdje, ki ga je nastihl prinosnora.

* Pet otrok v goreči hiši. Na Kališah v občini Kamniški Bistrici je predzadnji ponedeljek zgodaj zjutraj pri posestniku Janezu Urhu nastal požar. Pet otrok je še sladko spa'lo v posteljah, oče na lim je kuhal zajtrk v peči. Tedaj je začuden pogledal zakaj je prihajalo skozi dimnik čedalje več dima nazaj v peč. Šel je ven in videl da je že vsa slamnata streha v plamenih. Oče ni mogel ničesar rešiti iz gorečega poslopja razen otrok in naračevljev. Sreča v nesreči je da je bil posestnik Urh zavarovan za okrog 20.000 dinarjev.

* Smrtna nesreča. Smrtno se je ponesrečil Leopold Markeš posestnik v Vintarovcih pri Sv. Urbanu. Speljal je na hlev, kjer je nameraval opravočiti, pri tem pa se mu je spet sil-

»To je ona!« je mislil med potjo. »Napoved sem jo vendar našel.«

Nič več ni mislil na svojo nevesto, ampak samo na Cvetko. —

In v Cvetkinem srcu so se rodila enaka čustva. Delala je naprej kakor v sanjah. Njene tovarišice so živahno klepetale in so jo zlobno zbadale. Saj so vse videle, s kakšnim zanimanjem se je mladi grof ustavil pri Cvetki.

»Da, da, to bi bilo nekaj zanjo!« je pripomnila ena izmed njih in hudobno pogledala Cvetko. »Tak gospod bi ugajal. Za navadnega moža misli, da je predobra!«

Deklice so se norčevale iz nje in njihovo zbadanje je postalo čedalje zlobnejše. Cvetka pa je vse potrpežljivo prenašala, samo roke so se ji tresle in zardela je od jeze in žalosti. Slišala je tudi, kdo je častnik, in kar streslo jo je, ko so tovarišice omenile, da je mladi grof zaroben.

Toliko je mislila Cvetka nanj! In tudi ona tistega srečanja na gostilniškem vrtnu ni mogla pozabiti. Toda če je bilo kaj upanja v njenem srcu, je moralo zdaj izginiti.

Naposled je zvon naznanil konec dela. Sto in sto delavcev in delavk se je vsulo skozi vrata. Tudi Cvetka je hitela domov. Pot jo je peljala skozi gozd in nalašč je Cvetka z ostala za tovarišicami, samo da ji ne bi bilo treba poslušati zbadanja.

Kmatu je bila sama na samotnem gozdnem potu. Sama s svojimi žalostnimi mislimi. Ne gotovo, nejasno hrepenenje se je polastilo njene srca. Ali je to ljubezen? Sama ni vedela. Oboževala je njega kot svoj vzor, nje

ga, ki ji je oni večer ukradel poljub. Bil je junak v njenih sanjah. In zdaj? Kako grenko je razočaranje!

V njenih mislih jo je zmotil topot konjskih kopit. Jezdec v lovske opravi ji je jezdil nasproti. Maj Bog! To je on! Vsa zmedena je postala, hotela se je daleč ogniti, ko je mladi grof ustavil konja in skočil s sedla. Kakor mak rdeča je bila Cvetka in ni se mogla premakniti z mesta.

Grof Stanko pa ji je pomolil roko in jo pogledal tako globoko, da ji je začelo še močnejše biti srce.

»Ali me še poznate?« jo je ogovoril z glasom, ki se je tresel od veselja. »Da, vidim, niste me še pozabili, gospodična Cvetka! Kame, da ste časih mislili name?«

Stisnil ji je roko in veselo jo je pogledal. Cvetka mu ni mogla odgovoriti, samo nemo je prikimala v neizrečeni zadregi.

»Takrat ste izginili brez vsakega sledu, da sem vas zaman iskal!« je nadaljeval. »Kako rad bi vas bil spet videl. In veste zakaj?«

»Ne — ne! Saj je bilo boljše tako!« je jecljala Cvetka v rastočem strahu.

Hotela je izmakniti roko, ki jo je grof Stanko še zmerom držal. Zraven sebe je videl konja in počasi sta šla dalje.

Njegov pogled je neprestano strmela v vitko, mlado dekle. Zadovoljno je bilo njegovo srce in nežno se je nagnil k njej, da bi ji mogel videti v obraz, ki ga je obračala stran.

»Kar sem vam hotel povedati, Cvetka, to moram povedati zdaj; oh, zakaj vas nisem

že prej našel! Vi ne veste, kako sem hrepenel po vas!«

»Nikar ne govorite tako, gospod grof, prosim vas!« je govorilo obupano dekle. »Vi ste visok, plemenit gospod, jaz pa sem ravno dekle, ki nima drugega kakor svojo dobro ime. Prosim vas, ne dajte, da še to izgubim. Pustite me, da grem sama dalje.«

S strahem v očeh se je Cvetka obrnila k njemu.

»Cvetka, vi si napačno razlagate moje vedenje!«

»Gospod grof, med nama zija prevelik prepad. Ko bi bila že takrat vedela, ne bi bila dovolila, da se seznaniva. Zdaj pa se mora najino znanje končati. Vi ste sin mojega gospodarja in rane, uboge tovarniške delavke, ne smete več poznati!«

S solzami v očeh in s smrtno bleđim obrazom je stala pred njim. Kako ganljivo lepa je bila! Kakor ogenj je gorelo v njegovih žilah. Prijel jo je za obe roki in ji strastno dejal:

»Poslušajte me, Cvetka! Res je, da sem sin grofa Stirškega in da ste vi uboga dekle. Ali hočete zato pobegniti pred menoj? Ali me zato ne marate?«

Tako nežno ga je pogledala, da je že s tem izdala svoje čustvo.

»Cvetka!« je vzkliknil grof Stanko in jo potegnil k sebi. »Razkriji vam moram svoje srce! Kolikokrat sem si želel to uro! Ljubim te, Cvetka! Ljubim te nad vse! Od tistega trenutka, ko sem te prvič videl, te ljubim! In ti? — O, ti me ne ljubiš! Da, to vem, to berem v tvojih očeh!«

lo in je padeč v globočino na glavo tako nesrečno, da si je razbil lobanjo.

* **Zopet žrtev Save.** Stane Brumec, sinko upokojenega železničarja iz Ljubljane se je kopal v bližini Črnuč. Naenkrat pa so drugi kopalci opazili, da se fant potaplja. Takoj so nekateri plavači plavali za njim in ga izvlekli iz vode. Začeli so z umetnim dihanjem spravljati fanta k zavesti. Res je pokazal neke znake življenja, zato so ljudje poklicali reševalce, ki so dečka naložili v avtomobil, da ga odpeljejo v bolnišnico. Vmes so tudi v avtomobilu neprestano nadaljevali poizkuse umetnega dihanja. A vsi napori so ostali zaman in fant je med vožnjo umrl.

* **V grmovju skrita krvava moška obleka.** V tako zvanem Črnem gozdu pri Kamnici je neka ženska našla v grmovju skrito krvavo moško obleko. Ker so bili na obleki krvavi madeži še precej sveži, menijo, da jo je tamkaj skrival morilec pokojnega Ivana Krebsa, ki je bil umorjen v svoji hiši v Rošpohu. Orožniki zdaj poizvedujejo za lastnikom najdene obleke.

* **Se tretjemu morilcu na sledu.** Zverinski roparski umor upokojenega finančnega stražnika Strajnska v Mejni ulici v Mariboru je prišel nekoliko v pozabo, ko je javnost doznala, da sta roparska zločinca Kolar in Štern v Avstriji aretirana. Oba sta zdaj v zaporih okrožnega sodišča v Leobnu in čakata, da bo urejeno vse potrebno glede prevoza v Jugoslavijo. Bila sta v Avstriji ponovno zaslišana in njuno priznanje je spravilo na dan še neke zanimive okolnosti, ki bodo usodne še za neko tretjo osebo. Kolar in Štern sta namreč povedala, da je neki tretji napravil načrte za oropanje Strajnska in ju nagovoril, da sta te načrte izvedla. Tega tretjega zdaj iščejo.

* **Strah koniskih repov.** Orožniki zasledujejo v mariborski okolici čudnega tatu, ki je postal pravi strah lastnikov konj. Možak namreč krade konjem repe. Nedavno noč je porzal repa konjema posestnika Pezdčka v Jakobskem dolu. Kmalu nato je zadela ista usoda par konj posestnika Franca Šumana v Slatinskem dolu in konje posestnika Gruberja v Jakobskem dolu. Neko poznejšo noč se je spravil nad par konj posestnice Josipine Bračkovice v Dragučevi ter ju oropal njunega okrasa. Potem je odrezal repa konjema posestnika Škofa v Ruperčah in v istem kraju ko-

njema posestnika Pavla Anuša, Možak reže repe čisto pri korenu.

* **400.000 Din je odnesel.** Evropske policije zasledujejo mednarodnega pustolovca Bernarda Jaffeja, ki šteje 48 let in je doma iz Berlina. Svoje pustolovščine je začel že v mladih letih, vendar se ne upa več v Berlin, na Dunaj in v Pariz, kjer bi ga takoj prijeli. Pa si je pred štirimi leti izbral Jugoslavijo. Največ se je zadrževal v Dubrovniku, kjer je dobil zveze z različnimi trgovci in industrijci ter jih osleparil vsega skupaj za 400.000 Din. Za nekaj časa se je potem umaknil v Atene, kjer je moral v bolnišnico. Preden so ga izročili policiji, je pobegnil v Jugoslavijo in nato v Avstrijo. Na Dunaju so ga nedavno prijeli in ga poslali v Dubrovnik, kjer se je začela preiskava. Te dni je spet hudo zbolel in so ga oddali v bolnišnico. Ko pa si je malo opomogel, je pobegnil. Zdej ga spet iščejo vsepovsod.

* **Tatvina v Dreniku.** Pred dnevi so obiskali tatovi hišo posestnika Janeza Mehlna v Dreniku pri Grosupljem. Vdrli so v kaščo, kjer so ukradli štiri moške obleke, več parov hlač, črno zimsko suknjo, nekaj parov čevljev, tri dežnike in 100 Din gotovine.

* **Zasledovana vlomilca.** Varnostna oblastva zasleduje dva podjetna vlomilca, in sicer 30-letnega Ludvika Laknerja, bivšega hlapca s Studenca nad Krškimi, in njegovega tovariša 25-letnega Franca Žužka, doma iz Mirne peči na Dolenjskem. Oba imata na vesti več vlomov. Sodelovala sta tudi pri tatvini ročne blagaine s 65.000 Din, ki je bila izvršena lanske zimo v Ljubljani na škodo trgovca Karla Češnovarja.

* **Vlomilec prilet.** Letos v maju je bil deležen pomilostitve 26-letni Janez Bezovšek iz Gornjega grada, ki je bil obsojen zaradi različnih prestopkov proti tuji lastnini na dve in pol leta težke ječe. Ker se je v zaporu lepo vedel, so ga devet mesecev prej izpustili domov. Bezovšek se je pokoril v ječi tudi za večjo tatvino, saj so mu očitali, da je ukradel 8000 Din nekemu posestniku. Ko je prišel iz zapora, se ni lotil nobenega dela, pač pa je udobno živel in je celo menjaval tisočake. Naenkrat pa je izginil iz Gornjega grada, o čemer so gornjegrajski orožniki, ki so ga stalno opazovali, obvestili kamniško postajo. Te dni so ga našli v Kamniku in ga prijeli. Ko ga je mož postave preiskal in ni našel ničesar pri njem, se je Bezovšek sam ponudil.

Drhteče dekle je slonelo na njegovih prsih, toda samo za trenutek. Nato se je prestrašeno odtrgalo od njega. Opotekla se je in grenko zajokala. Potem si je zakrila obraz.

»Cvetka,« je prestrašeno kriknil grof Stanko in stopil k njej. »Ali mi ne verjameš? Ali dvomiš o moji ljubezni? Govori, ljubica! Nočeš biti moja?«

»Nikoli — nikoli!« je obupano vzdihnila. »Pojdite stran, gospod grof, pojdite! Saj imate nevesto! Kako mi morete govoriti o ljubezni? S čim sem si zaslužila, da me smesite?«

»Vsemogočni Bog. Cvetka, poslušaj vendar! Kaj mi mar moja nevesta, ko sem našel tebe? Nje ne ljubim, ljubim samo tebe! In samo ti boš moja nevesta, samo ti postaneš moja, moja žena, moja vroče ljubljena žena! Ali hočeš? Vse, kar sem in kar imam, polagam tebi pred noge. Reci da, in nobena sila na svetu nama ne more ubraniti sreče!«

Njegove besede so jo prevzele. Vsa srečna in blažena je bila. Da, ljubi me, se je veselilo njeno srce... In vendar tega ni mogla verjeti. Ona — uboga delavka in on — bogat grof.

»Ne, ne, saj ni mogoče!« je šepetala. Toda on jo je burno objel in ji pokrtil usta z vročimi poljubi.

Tedaj sta se prikazali na stranskem potu dve postavi — baronica Elvira, nevesta grofa Stanka, in Hugo, njegov mlajši brat. Hugo je spremljal baronico Elviro, ki se je jezila nad svojim zaročencem, ker je odjezdil, ne da bi ji bil kaj rekel.

Hugo se je neprestano vsiljeval Elviri in ji jasno kazal, da jo ima rad. Svojemu bratu

Stanku ni bil prav nič podoben, niti po svoji zunanosti niti po svojem značaju. Hugo je bil lahkoživec, ki je z različnimi neumnostmi že večkrat razjezil svojega očeta. Njegov suhljati obraz je že na zunaj izdajal njegov značaj. Njegove oči so gledale potuhnjeno v svet. Elviri ni bil nič priljubljen.

Hugo je živahno nekaj pripovedoval Elviri, ki pa se očitno ni zanimala za njegove besede. Prišla sta do glavne poti in sta hotela zaviti nanjo, ko je baronica iznenada obstala in prestrašeno kriknila.

Zagledala je mladi par na cesti, spoznala je svojega ženina, ki je objemal tuje dekle. S široko odprtimi očmi je strmela v ta prizor. Tudi Hugo je med tem opazil vzrok njegovega strahu.

»Aha,« se je škodoželjno namuzal. »Glej, glej! Moj častivredni brat, ki mi vedno pridiga o poštenosti! To je pa imenitno razkritje!«

Elvira je stala kakor omamljena in skoraj ni verjela svojim očem. Zbolelo jo je v srcu in silna ljubosumnost jo je prevzela. »Kdo je ta nesramnica?« je siknila. Stisnila je pesti in grod pogledala Cvetko.

»Navadna tovarniška delavka!« je pojasnjeval Hugo.

»Vlačuga, izgubljena ženska torej!« je zaničljivo dejala ponosna baronica. »No, in tako ima rajši kakor mene?«

»Kakor je videti, je stvar resna!« je dejal Hugo, ki je v svoji hudobnosti hotel še povečati Elvirino ljubosumnost. »Deklica je nenavadno lepa in Stanko — morda jo pozna še dalj časa — je videti hudo zaljubljen vanjo! Ta vam lahko postane nevarna, draga svakinja!«

da ga povede na kraj, kjer ima spravljene svoje reči. Na poti pa je pobegnil, a so ga spet ujeli orožniki in ga odvedli na orožniško postajo. Tu so po opisu spoznali, da so bila hlače, ki jih je nosil, lasti posestnika Janeza Podbrežnika iz Podveže v občini Lučah. Po dolgem izgovarjanju je Bezovšek priznal, da je junija vlomil v Podbrežnikovo hišo in odnesel zlat prstan, zlato verižico in ovratnico in usodne hlače, ki so ga izdale. Poleg tega si je prilastil še 86 dinarjev. S tem je pojasnil vlom v Podveži, za katerega so osuili nekega drugega. Nevarni zlikovec je pred kamniškimi orožniki postal zgovoren in je razkril tudi usodo tistih osmih tisočakov, ki jih je ukradel pred tremi leti. Na razpravi je sicer trdil, da jih je zapravil, zdaj pa je povedal, da jih je skrival v steklenico, katero je zakopal v zemljo in jo po prihodu iz zapora spet odkopal. Morda bo preiskava spravila na dan še kakšne grehe, ki jih je zagrešil v kratkem času, odkar se je poslovil od zaporov.

* **Po 40-letih je priznal zločin.** Pri sreskem sodišču v Zemunu se je v sredo zglašil neki Stevan Vladislavčević iz Dobanovcev, star nekaj nad 60 let. Sodniku je izpovedal, da je pred 40 leti zadavil svojega tovarša, svinjskega pastirja Nestorja Negrova. Na paši sta se sporekla in Steva ga je prijel za vrat. Zaradi pomanjkanja dokazov pa je bil pri sodišču oproščen. Vendar ga je vseh 40 let grizla slaba vest in zdaj se je odločil znova stopiti pred sodnike in prejeti pokoro.

* **Želosten krvav dogodek** se je pripetil v Račah. Tam so fantje popivali v neki gostilni. Ko so se vračali domov, so se sprli in spopadli. Zabliskali so se noži in sredi ceste je obležal v mlaki krvi 21-letni Franc Colnarič, sin posestnika. Takoj so ga prepeljali v mariborsko bolnišnico.

* **Sin je s koso ubil očeta.** V Kukavi v Slovenskih goricah se je odigrala krvava rodbinska žalost kot posledica alkohola. Posestnik Jože Janžekovič, star 68 let, je s svojim 33 letnim oženim sinom Antonom sicer mirno živel na svojem posestvu; kadar pa se je napil, se je prepiral s sinom ali pa s kom drugim iz rodbine. V nedeljo zjutraj je bila vsa družina pri Sv. Lovrencu pri maši, potem pa so krenili v gostilno in naposled je oče sam šel še nekam in se tam še bolj napil. Šele popoldne okrog 15. ure so se doma zbrali pri obedu in so menda tudi tam nekaj popili. Po

Zaljubljenca sta obstala. Nista vedela, da nista sama in brez skrbi sta se poljubljala.

Vse to je videla baronica. Skoraj skopnela je od jeze in ljubosumnosti. Ne, tega ni mogla več gledati! Zajokala je in si zakrila obraz ter odhitela kakor brez misli skozi gozd.

Hugo ni šel za njo, ampak se je previdno kakor lisjak splazil med debelimi smrekami prav v bližino mladih zaljubljenecv. Ta dva ga nista opazila, nista videla zlobnega obraza in potuhnjenih oči, ki so prežale za grmovjem.

Hugo je čutil, da se po lepoti ne more meriti s svojim bratom Stankom, in zaradi tega je bil poln zavisti. Na Stanku je bilo vse plemenito: svetlo, jasno oko, visoka in ravna postava. In Cvetka? Še nikoli ni bila tako lepa kakor zdaj, ko je poljub zdramil njeno srce. Bila je lepa in nežna ko pomladanski dan. Niti revna obleka ni mogla kaziti njene lepote.

Slonela je na njegovih prsih, vsa blažena. Tisto mogočno, nežno čustvo, ki vsako mlado srce vznemiri, jo je premagalo. Zdej pa se je predramila v vsakdanje življenje in ustrašila se je same sebe. Rada bi bila zbežala, pa ji ni bilo mogoče. Z zardelimi licji je stala pred grofom in si pritiskala roko na utripajoče srce.

»Saj to ne more biti! Ne! To ne more biti!« je šepetala.

»In vendar je res, moja ljuba Cvetka!« ji je nežno odvrnil in jo iznova strastno objel. »Ti si moja edina ljubica, le po tebi hrepeni moje srce. Zdej sem te našel in moja sila

(Dalje)

obedu je sin Anton, ki je bil vodja gospodarstva, menil, naj bi oče gnal živino na pašo, sam pa je začel brusiti koso. Razdelitev dela očetu ni bila po volji, prepiral se je s sinom in, kakor so pozneje priče pripovedovale, mu je koso iztrgal iz rok in mu z njo grozil. Antonova žena je staremu Janžekoviču koso iztrgala iz rok ter jo vrgla na tla. Jože Janžekovič je tedaj ves besen iskal po žepih nož in se zaletel proti sinu. Ta je zgrabil za koso in zamahnil. Očeta je zadel v hrbet in mu predril pljuča. Stari Janžekovič je izkrvavel. Njegova žena in drugi domači pripovedujejo, da je bil stari Janžekovič v vinjenosti vedno nasilen. Tuji sosede, ki so razmere v hiši dobro poznali, se strinjačo v mnenju, da je bilo krvavo dejanje izvršeno v veliki razburjenosti in tudi v silobranu. Sina Antona so zaprli.

* **Smrtna žrtev fantovske objestnosti.** Nedavno zvečer je bila večja skupina fantov od Sv. Miklavža in okolice na veselici v Dobrovcih. Med njimi tudi 21-letni delavec Franc Lešnik. Fantje so bili razposajeni ter so ostali na veselici do jutra. Potem so se napotili proti domu. Med potjo je začel Lešnik pozivati tovariše, če si upajo z njim vred splezati na enega izmed železnih nosilcev, ki nosijo elektrovođe. Fantje so v svoji objestnosti pristali na poziv. Prvi se je povzpel na steber Lešnik in splezal proti vrhu. Za njim je začel plezati Kirbiš, drugi pa so čakali, da pridejo na vrsto. Med tem je Lešnik že priplezal do vrha. Z eno roko in nogami se je oklepal železne konstrukcije na stebru, z drugo roko pa je segel po žici. Ko pa se je napeljava dotaknil je že zagrmelo, kakor da bi bila tresčila strela. Nesrečnega je objel vijoličast ognjeni sij. V naslednjem trenutku je že zletelo njegovo telo po zraku in udarilo z glavo ob tla, da je pod silo padca počila lobanja. Lešnik je bil že pri stiku z napeljavo mrtev. Plamen mu je sežgal roke do ramen in noge do kolen in jih izpremenil v črno oglje. Električni udarec je zadel tudi Kirbiša, ki je bil na stebru, pa ga k sreči ni ubil. Fantje so preplašeni obstali pri pogledu na strašne posledice svoje prešernosti. Poklicali so reševalce iz Maribora, ki pa niso sežganemu Lešniku mogli več pomagati.

* **Na 15 let robije** je bil obsojen pred mariborskimi sodniki 47-letni mesarski pomočnik Ferdinand Knapič, ker je na dravskem mostu v Mariboru z nožem usmrtil 45-letno Terezijo Konradovo. Storil je to iz maščevanja. Obtoženčeva mati se je bila zavarovala pri Ljudski samopomoči za posmrtnino 22.000 Din. Ker pa ni mogla plačevati prispevkov, je zavarovalno polico izročila Konradovi, ki je potem plačevala prispevke. Po smrti Knapičeve matere je Konradova dobila vso posmrtnino. Ker so tožbe za neko odškodnino bile za Knapiča in njegovo sestro brez uspeha, je Knapič v besu izvršil umor, za katerega se bo zdaj pokoril.

* **Svoji ženi je hišo zežgal.** Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je zagovarjal 55-letni posestnik Mirko Fekonja iz Zavrha. Obtožen je bil požiga. Obtoženčeva žena se je pred dvema letoma od moža ločila. Mož je pustil ženi posestvo ter se je preselil v svoj vinograd, ki pa je prišel zaradi sodnih stroškov na boben. To ga je razburilo, da je šel nad ženo, in grozil z nožem, potem pa je prižgal z vžigalico slamnato streho na ženinini hiši. K sreči so prihiteli naglo sosede na pomoč ter so ogenj pogasili. Fekonja je bil obsojen na pet mesecev in 10 dni strogega zapore pogojno na tri leta.

* **Ubleglega kaznjence so prijeli.** Sredi aprila je pobegnil 26letni kaznjenc Franc Železnik iz vinograda mariborske vinarske in sadjarske šole, kjer je bil zaposlen z drugimi kaznjenci vred. Za njim ni bilo nikakega sledu. Šele te dni so ga tezenski orožniki izsledili in prijeli pri Betnavi.

* **Za ministra se le izdajal.** Karlovska policija je aretirala Dr. Bavariča iz Smiljana v Liki ki ima že velik kup nerodnosti na grbi. Te dni je iz hotela »Evropa« telefoniral ravnatelju tkaninske tvornice in se mu predstavil za ministra Ulmanskega. Zaprošil je ravnatelja da bi mu posodil nekaj stotakov, češ da nima

seboj toliko denarja, da bi lahko odpotoval iz Karlovca v Beograd. Telefonsko je tudi obvestil ravnatelja, da bo po denar poslal nekoga delavca. Kakih 10 minut za tem je k ravnatelju res prišel neki moški in zahteval denar za ministra. Ta možak je bil sam Bavarič. Ravnatelju se je vsa reč videla sumljiva in je po telefonu poklical policijo, ki je ptička aretirala.

* **Revolucija v cenah.** Zaradi nakupa dveh tovarniških zalog čez 100.000 m blaga prodajam-kreton in modrotisk po 6 Din, delen po 7 Din, cefir po 8 Din, krep po 9 Din, svilo po 11 Din, volno s svilo po 13, 15, 17 Din. — Stermecki.

* **Vpisovanje in sprejem dijakov, dijakinj v enoletno privatno trgovsko šolo, znani Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobranska 15, vsak dan ustno ali pismeno, Pouk vseh trgovskih, pisarniških predmetov. Mesečna šolnina 120.— Din. Zahtevajte brezplačne nove slikane prospekte.**

* **Sprejmejo se v letalsko podoficirsko šolo mladeniči, stari od 17 do 21 let, v strokovno mornariško od 16 do 19 in v strojno mornariško od 15 in pol do 18 in pol leta starosti.** Pojasnila se dobijo od 8. do 12.30 pri Peru Francou, kapetanu v p., Ljubljana, Majstrova ulica 14. Priložiti je za odgovor znamko za 3 Din.

POPOTNIKOVA TORBA

Smrt

uglednega gospodarja

Hrastje-Mota, avgusta.

V Hrastju-Moti je umrl predzadnji nedeljo po vsem Murskem polju znani kmetovalec in mlinar g. Domanjko Franc. Pogreba se je udeležila vsa vas. Prišli so tudi njegovi znanci in prijatelji iz Gornje Radgone, Radencev in od drugod. Žalostinke so mu peli pevci iz Kapele in v sprevedu mu je igrala godba od Sv. Jurija ob Ščavnici, prav tista godba, ki mu je pred 32 leti igrala pri poroki.

Pokoju je bil zelo dobrega srca. Tako si slišal govoriti pogrebce. In resnično njegova darežljiva roka ni nobenemu potrebnemu odrekla pomoči. Pri odprtem grobu se je poslovil od njega tajnik tukajšnje gasilske čete g. Missia Peter, ki je hvalil njegove zasluge za gasilstvo. Osem let je bil predsednik gasilske čete in za zasluge je bil izvoljen za častnega predsednika.

Pokojni Domanjko, ki so ga domačini klicali za Bištofa, je bil zelo šegav človek. Svoj humor je ohranil prav do zadnje ure in se je prav lepo poslovil od teča sveta. Štel je 64 let. Zapušča vdovo. Bodi mu ohranjen svetel spomin, žalujoči vdovi pa naše sožalje!

PREKMURSKI GLASNIK

Prekmurci

nismo zadovoljni z letino

Murska Sobota, avgusta.

Splošna gospodarska stiska nas muči, po vrhu pa še letošnja letina ne bo kaj prida. Pomladi je sicer vse dobro kazalo, a neprestano deževje je naše upe modrilo. Tako sta slabo obrodila rž in pšenica. Rž je dala komaj 400 do 500 kg na oral. Pšenica se je sicer bolje izkazala, saj znaša njen pridelek 600 do 700 kg na oral, vendar pa je tudi ta pridelek podpovprečen. Žito je zlasti škodovalo, da je zaradi deževja poleglo.

Več si letos obetamo od **tršnice**, ki kaže, da bo razmerno dobro obrodila. Tudi **krompirja** bo bržkone precej — celo več kakor lani.

Na **sadnem** dnevu pa so letos vsakovrstne bolezni, ki so zakriville, da je kakšna polovica sadov odpadla. Za dele Prekmurja, zlasti za Goričko, bo to hud udarec, ker je bilo v teh krajih sadje skoro edini vir dohodkov. Slaba

bo letos tudi z **vinom**, ker je peronospora uničila listje in grozdje.

Krme pa smo letos nakosili dovolj; za dobro tretjino več kakor lani. Kakor je deževje žitu in vinski trti škodovalo, je mrvj koristilo.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlj denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrš vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne oskaznice. 56

ZANIMIVOSTI

× **Letalska nesreča je zahtevala osem mrtvih.** V bližini letališča v Saint Louisu v Ameriki je tresčilo na zemljo nekaj minut po odletu veliko dvomotorno letalo proge Saint Louis—Chicago. Padlo je na zemljo iz višine 300 m in je zgorelo. Pri tem je našlo smrt vseh šest potnikov in oba pilota.

× **Gora je zasula dve vasi.** Iz Kavkaza poročajo, da je zaradi hudega deževja izpodneslo celo goro, ki se je zvalila v nižino in zasula kar dve vasi s prebivalci vred. Obenem je zajezila neki potok, da je nastalo veliko, 70 m globoko jezero.

× **Največjo bolnico na svetu dokončavajo** v Los Angelesu. Sestoji iz več poslopij in je opremljena zelo razkošno in z vsemi najmodernejšimi pripomočki. Bolnišnica je stala v naši vrednoti 250 milijonov dolarjev in ima 10.000 postelj, dve operacijski dvorani, koncertno dvorano, gledališče, kino, knjižnico, plavalnišče, telovadnice in podobno. Posebna novost te bolnišnice je, da sama izdeluje obveze in zdravila. Zdravila dajejo brezplačno vsem siromašnim bolnikom.

× **Ne dajaj rastlin v usta.** Pomladi ali poleti marsikdo brez pomisleka vtakne v usta kako travico, cvetko ali kak drug del rastline. Čeprav ne vsebuje ta ali ona rastlina nikakršnega strupa, more pa prah, ki je vedno na rastlinah, zelo hudo učinkovati, zakaj delci prahu se pri žvečenju pomešajo s slino in pridejo tako v ustno votlino in se razvijejo prav nevarne bakterije v grlu. Zato naj zmeraj, zlasti pri otrocih, strogo pazimo na to, da si prej umijejo roke, preden vzamejo kruh v roke ali kako drugo jestvino, če so imeli prej opravka z rastlinami. Zlasti je na v tem pogledu paziti pri šmarnicah, ki jih vsi radi trgamo, ker imajo cvetovi šmarnic hud strup. Z njim se lahko prav nevarno zastrupimo.

× **Kdaj rasejo drevesa.** Neki francoski prirodopisec je natančno preučeval rast drevja in je dobral zanimive reči. Po njegovih poskusih drevesa najbolj rasejo med polnočjo in šesto uro zjutraj. Od 6. do 9. zrasedo drevesa za 8 in dve tretjini odstotka, od 9. do 12. za en in eno tretjino odstotka, od opoldne do 18. popoldne pa ne izrasejo nič, od 18. popoldne do 21. zvečer za en in eno tretjino odstotka in od 21. zvečer do polnoči za tri in sedem osminke odstotka. V času od polnoči do 6. zjutraj pa zrasedo za 85 odstotkov. Rastline rasejo bolj, če ne sije sonce nanje.

× **Zver v človeški podobi.** Strašen dogodek je razburil prebivalstvo v pokrajini Helveciji v Argentini. Tam so namreč oblastva odkrila skoro neverjeten zločin ljudozrstva. Neki Aparition Garay je s silo odvedel nekoga 11letnega dečka, ga umoril in se nekaj dni hranil z njegovim mesom. Zver v človeški podobi so aretirali. Ko so Garaya izročili sodišču, je pred sodniki hladnokrvno priznal svoje strašno dejanje in pristavil, da mu je šla človeška pečenka zelo v slast. Garaya bo doletela smrtna kazen.

× **Glasilo francoskih beračev.** Na Francoskem imajo tudi berači svoje stanovsko glasilo, ki ga pišejo poklicni berači in je tudi samo njim namenjeno. Casopis izhaja samo na enem listu in spada gotovo med najzanimivejše časopise na svetu. Tiskajo ga v neki zakotni predmestni tiskarni, a razprodajajo ga berači sami. Uvodnik v listu se ukvarja zlasti s stanovskimi vprašanji in poziva članke beraškega društva k vzajemnosti in vztrajnosti. List budi v bralcih stanovskega duha in utrjuje v njih stanovsko zavest. Tudi dnevne novice, ki spadajo v beraško področje, so številno zastopane. Posebno obilen je kot za dopisnike, v katerem se naročniki obračajo na vodstvo društva s svojimi vprašanji in nasveti. Nadvse zanimiv pa je oglašni oddelček lista. Tukaj oglašajo berači svoje stanovske potrebe, razpisujejo prazna »mesta« in iščejo novih. Vse to se vrši strogo poslovno. Neki tak oglaš se na primer glasi takole: »V nekem pokrajinskem mestu se odaja za primerno odškodnino prosto mesto.« Drugi: »V bližini dobro obiskane cerkve se proda prosto beraško mesto. Povprečni dnevni donos zajamčeno 25 frankov.« Tretji berač išče izkušeno stanovsko tovarišico, ki bi mu pomagala voditi »gospodarstvo.« Glavni urednik lista mora biti iz poklicnega beraškega stanu. Zdaj je uredništvo v rokah nekoga bivšega notarskega uradnika, ki ga je pisanje spravilo na beraško palico. Za urejevanje prejema stalno plačo.

× **Nauk o zvezdah uči človeka skromnosti.** Slavni zvezdoslovec Jeans je ob neki priliki rekel, da nič ne uči človeka pomznosti bolj kakor nauk o zvezdah. Kolikokrat si človek domišlja, da je gospodar sveta! Kolikokrat se mu zdi, da je človek središče vsega in da je zemlja središče vesolja! V resnici pa je zemlja samo potoček sred nezimnega morja, a človek samo droben prašek v prahu vesolja. Poglejmo malo, kako bi se to dalo malo pojasniti s številkanj. Zemlja obla, ki se nam zdi tako ogromna je v resnici prav majhna zvezda. Pri računih zvezdoslovcev bi se dalo samo iz solnca narediti 332.000 zemskih obel. Vseh zvezd pa je v vesoljnem prostoru nad sto milijard. Kako daleč so od nas, priča dejstvo, da svetloba nekaterih nebesnih teles pride do nas šele v 22.000 letih. Tisto, kar na tej zvezdi danes vidimo, se je na nji zgodilo pred 22.000 leti in svetlobo, ki ta trenutek prihaja od nje k nam, bodo naši potomci videli šele čez 22.000 let.

× **Palača za tri mačke.** Pred nekoliko dnevi je umrl v Londonu milijonar Henry Wellcome, lastnik velikih kemičnih tvornic. Mož je bil velik čudak. Imel je veliko palačo, v kateri je bil vsak kos opreme posebej zavrt v rjav zavijalni papir. Deset let je bila ta palača z veliko plesno dvorano in neštivilnimi sobami zapuščena. Zakaj milijonar sam je stanoval v hotelu. Palačo je imel samo zato, da so mu tja lahko naslavljali pisma, in pa za svoje tri mačke. Vsako nedeljo zjutraj je starec obiskal to palačo in te mačke.

ŽENSKI VESTNIK

Zračenje in stepavanje posteljnine

Kadar zračiš in stepaš posteljino, je ne izpostavi preveč solncu. Perje kakor tudi blago sta sama na sebi malo mastna, in če perje kakor blago solnce preveč segreje, se izsuši s tem maščoba in se začne perje drobiti, blago pa prepuščati zdrobljeno perje.

Tudi blazin ne stepaj preveč, ker trpita pri tem blago in perje. Kadar zračiš blazine, jih rajši razloži na preprih in v senco! Zato zračiš posteljino sicer v lepem vremenu, a v senci. Isto velja za odeje in žimnice. Tudi žima ne prenese solnca, blago pa celo ne, ker na solncu obledi.

Pri stepanju ne udarjaj preveč, temveč stepaj rajši dalje časa, ta tako odstraniš prah. Tudi ne krtači odej in žimnic z ostro krtačo, ker s tem le pokvariš blago.

Da se pa posteljina ne zaprašči, zato imej vedno postelje pogrnjene s pregrinjali. S tem tudi obvaruješ blazine in rjuhe, da se tako hitro ne zamažejo in zaprašijo. Pregrinjalo iztresi vsak dan, da sproti odstraniš prah, ki se čez dan nabere na pregrinjalu

Za kuhinjo

Ukuhanne brusnice Brusnice preberi, odstrani vse nezrele in tudi že poernele jagode, nato jih operi in na cedilu ocedi. Na eno kilo brusnic daš 40 dek sladkorja. Sladkor in brusnice zmešaj ter pristavi, da prav počasi pri zmernem ognju zavro. Ko so približno pet minut vrele, jih odstavi, in ko se malo shladijo, jih napolni v segrete kozarce. Ko se popolnoma shladijo, pa zaveži kozarce s pergamentnim papirjem in shrani.

Sadna torta Umesi v testo 10 dek moke, 10 dek sirovega masla, 10 dek sladkorja v prahu, 10 dek olupljenih zmletih mandelnov, orehov ali lešnikov in dva rumenjaka. Umešeno torto razvaljaj (ali pa z roko utisni) v posodo za torto. Posodo za torto pomaži s sirovim maslom, potresi z moko, položi noter testo in speci. Pečeno pusti kar v posodi, da se shladi. Nato stolci trd sneg petih beljakov, primešaj po okusu vanilijevega sladkorja in črtir kile sadja ter nadevaj na torto. Torto postavi v pečico, da sneg porumeni in se strdi, nato postavi torto na hladno, da se tudi sneg shladi. Torto zreži in daj na mizo (Hruške ali jabolka olup, naribaj in pusti, da se sok ocedi, marelice ali breskve pa razreži na drobne koščke, češplje pa samo razpolovi.)

Sadne rezine. Umesi v testo 25 dek moke, 15 dek sirovega masla, 10 dek sladkorja v prahu, pol limone naribane lupinice in dva rumenjaka. Umešeno testo pokrito postavi za pol ure na hladno. Nato testo razvaljaj v velikosti pekače. Pekačo dobro pomaži s sirovim maslom, položi nanjo testo in speci. Ko je testo že skoro pečeno, to je, ko se je začelo rumeniti, naloži po testu sadja. (Marelice, breskve ali češplje razpolovi in ne pregosto naloži po testu.) Po sadju pa polij z nadevom. **Nadev:** Mešaj, da narase, dva rumenjaka in 10 dek sladkorja v prahu, potem primešaj 12 dek olupljenih zmletih mandelnov, lešnikov ali orehov, žlico ruma in sneg štirih beljakov. Postavi pekačo nazaj v pečico, da se vse skupaj do dobrega speče. Pečeno in hladno zreži na poljubne rezine

Dušeni paradizniki. Paradiznike operi in tenko zreži. Razbeli mast (še bolje sirovo maslo) in prepraži eno čebulo, na čebulo stresi zrezane paradiznike in jih počasi duši. Med dušenjem prilij dve žlici sladkarnega belega vina, osoli in dodaj še za noževo konico naribanega muškatanega oreha. Daš z govejim mesom kot omako na mizo, zraven daš še pečen krompirček.

Telečja pečenka v paradiznikovi omaki. Kilo telečjega mesa (plečce) pripravi, obreži kožo in loj ter osoli. Meso položi v kožo, polij z razbeljeno mastjo ter peči v pečici kakor navadno pečenko. Med pečenjem pridno polivaj. Skuhaj tri četrti kile paradiznikov z malo vode. V kozi razbeli mast, prepraži malo zrezane čebule in napravi z ene žlice moke ne pretemno prežganje. Na prežganje stresi kuhane paradiznike, dodaj po okusu sladkorja in zalij z malo vina in vodo. Omaka naj malo povre, a ne sme biti ne pregosta ne prerodka. Pečenko zreži na lepe kose, zloži nazaj v kožo, pretlači gotovo paradiznikovo omako po mesu, in ko vse skupaj še malo povre, zloži meso spet v skledo in polij z omako. Zraven daš valjance, pečen krompir, dušen riž in slično.

Praktični nasveti

Kadar prvič opereš svilene nogavice, si pripravi vodo s kisom (na liter vode dve žlici kisa). V tej vodi najprej nogavice zmoči, jih malo pomenčaj in nato otisni. Šele potem jih v mlačni milnici operi, sperj v čisti vodi in obesi sušiti. Dobro je tudi, če dodaš zadnji vodi, v kateri izpiriš svilene nogavice, za noževo konico galuna. Noga-

vice se potem vse bolj svetijo in so tudi trepnejše.

Preproge, ki so že stare in se začno na vogalih trgati in vihati, pomaži s klejem (klej skuhaj precej redke). Položi preprogo ravno na tla in jo tako pusti, da se posuši. Če so v preprogi nastale gube, jih lepo zravnaj, pomaži, odnosno zmoči s klejevo vodo in jih deni sušiti. Če se pa prične preproga ob krajih trgati in cefrati, jo s primernim blagom obšij. Še bolje pa je, če kupiš nalašč za to primerne trake, ki jih dobiš pri vsakem prodajalcu preprog.

Svetle moške ali ženske volnene obleke se hitro zamažejo. Škoda pa jih je prati, ker izgubijo apreturo, postanejo preveč mehke in se potem mečkajo. Zato take obleke takole čisti: Obleko, krilo ali hlače položi na likalno desko in potresi z žgano magnezijo (dobiš v drogeriji). Magnezijo zdrgni z mehko čisto krpo po blagu. Drgni pa vedno v eno stran, in to po niti blaga. Mastne ali druge madeže moraš pa že prej izčistiti. Najboljše je, če zmešaš krompirjevo moko z bencinom in s to kašo izčistiš madež. Magnezija izčisti samo umazanost, nikakor pa ne drugih madežev. Ko si obleko tako izčistila umazanosti, jo dobro iztrkaj, potem pa še enkrat zbriši s čisto krpo. Po potrebi še zlikaj.

Za smeh in kratek čas

TVOJA ŽENA

Šestletni Mihec je v kuhinji nekaj prevrnil, za kar mu je mamica navila ušesa. Vse razgret je stekel dečko v sobo, kjer ga je očka iznenaden vprašal: »Kaj pa je spet bilo?«

»Oh, nič, v kuhinji sva se s tvojo ženo nekaj sprla,« je menil Mihec.

ZASPATI NE MORE

Pisatelj: »Če dolgo v noč pišem, ne morem zaspati.«

Prijatelj: »Kar prečitaj, kar si napisal, pa boš takoj zaspal...«

KAJ ŠELE ZA ROKE

A: »Danska je najbolj snažna dežela na svetu. Tu čitam, da se porabi tam osem kilogramov mila letno na glavo.«

B: »Križ božji, koliko ga porabijo samo za glavo, koliko ga gre šele za roke!«

V TRGOVINI Z RADJISKIMI POTREBŠČINAMI

Trgovec: »Kakšen aparat pa želite, gospod pisatelj?«

Pisatelj: »Pokažite mi aparat na kratke valove, ker imam zelo malo sobo.«

RIBIŠKA

Ameriški ribič je pripovedoval svoemu angleškemu prijatelju, da je v neki reki v Združenih državah toliko rib, da jih lovijo kar z vedrom.

»No, to še ni nič,« mu je odvrnil Anglež, »pri nas imamo reko, v kateri je toliko rib, da niti vedra ne bi mogli v vodo spraviti, če ne bi prej rib z lopato odmetali.«

V LEKARNI

V lekarni: »Ko ste mi včeraj na moj recept dali zdravilo, ste se bržkone zmotili. Namesto kinina ste mi dali strihnina.«

Lekarnar: »A takoj? Potem ste mi še deset dinarjev na dolgu.«

PO PREPIRU

Mož: »Najboljše je, ženka, da razprostreva plašč pozabljenja čez ta prepir.«

Žena: »Plašč pozabljenja? Po mojih mislih bi se dalo to poravnati ednole s plaščem iz krzna.«

NE MORE

Župnik daje nevesti nauke: »...in žena mora zmerom iti za možem, kamorkoli gre.«

Nevesta: »Pros'm, gospod župnik, da to za mene ne bo veljalo, ker vzamem pismonošo.«

NEDELJSKI LOVEC

A: »Zakaj pa hodi tvoj prijatelj na lov samo med nevlhto?«

B: »Ker upa, da bo strela ubila zajca.«

ALEKSANDER LICAN:

SPOMINI IZ SIBIRIJE

(Iz dnevnika slovenskega vojaka in ujetnika v svetovni vojni)

Počasi smo nadaljevali pot, mraz je čedalje bolj pritiskal in toplomer je kazal 40° mraza. Čez 20 dni smo prišli do zamrzelke reke Lene. Ob bregu stoji naselbina Olekinsk, kjer smo ostali 14 dni, da smo se popolnoma odpočili. A že drugi dan po odhodu nas je spet po Vasiljevi krivdi zadela huda nesreča. Imel je nočno službo in je zaspal. Zjutraj smo našli oba konja zadušena in zmrzla na tleh. Zaradi hudega mraza in nabranega ledu na nosnicah sta se zadušila.

Tako smo zaradi malomarnosti Vasilija prišli ob konja. Kaj zdaj? Konj je tu redka in dragocena žival. Jakuta sem poslal nazaj v Olekinsk, da kupita dva jelena. Z jelenjo vprego smo potem nadaljevali pot v Jakutsk. Po mučnem dvotedenskem potovanju smo dospeli na smoter.

Mesto Jakutsk stoji ob reki Leni in ima 10 do 12 tisoč prebivalcev; po večini so Jakuti, nekaj pa je Rusov. Je glavno tržišče kožuhovine, dobe se tu najredkeje in najdražje kože, ker se steka v to mesto vsa kožuhovina iz najbolj oddaljenih krajev širne Sibirijske.

Ljudje stanujejo po večini v šotorih (jurtah), ki so pokriti z jelenjimi kožami, ob straneh pa z zemljo in mahom dobro zadelani. Podobni so majhnim piramidam. Obleka in obutev je iz jelenjih kož, perila pa sploh ne poznajo. Hranijo se s čajem in mesom; sol, sladkor in kruh so jim neznan. O posteljah nikakega sledu, spiti kar na tleh v šotorih. Posebnost teh ljudi je, da se nikoli ne umijejo. Vse telo si namažejo z živalsko maščobo, ki jih pozimi obvaruje mraza, poleti pa mrčesa. Ko se Jakutu rodi otrok, ga umije v snegu, zavije v nalašč za to pripravljeno kožo ter obesi pred hišo na drevo. Vsak dan ga očisti, podoji in ga spet vtakne v jelenjo kožo, pa haid nazaj na drevo. Jakuti so prepričani, da bi otrok, če ne bi bil tako vzgojen, ne bil kos težavam v poznejšem življenju. Nalašč sem vtaknil roko k otroku v jelenjo kožo in kar začudil sem se, kako je bil otrok topel in svež v svoji čudni postelji.

Nakupil, odnosno zamenjal sem mnogo blaga. Posrečilo se mi je dobiti tudi štiri sobolje kože, ki so menda še danes najdražja kožuhovina na svetu. Kitajski mandarini so ob velikih slovesnostih oblačeni v nalašče, ki so izdelani iz samih soboljih kož. Tak plašč stane okrog 10.000 tajanov, to je okrog 150 tisoč dinarjev.

V Jakutsku sem ostal ves mesec. Mnogo zanimivega sem izvedel od domačinov in še več od tujcev, ki so se vračali od Aldana. To je pokrajina, kjer leži zlato med peskom. Tudi kožuhovina se dobi tam razmerno poceni. Namenil sem se iti tja, toda zima traja sedem mesecev v letu, zato sem moral preložiti to potovanje za drugo leto in takoj pomlad odrediti na Aldan.

Vrnili smo se po isti poti. V Krasovaji sem daroval Jakutomani sani in jelene in druge malenkosti; domenil sem se z njimi za drugo pomlad, da me bosta spremljala v Aldan. Plačal sem ju, pravtako tudi Poljaka, oddel prtljago na železnico ter se odpeljal proti Vladivostoku.

Zaradi bojev smo morali ostati na postaji Narinskaja. Dragocena prtljaga me je pa zelo skrbelo, zato sem prosil načelnika postaje, naj mi shrani kožuhovino v svojem stanovanju, kar mi je prav rad ustregel; tudi stanoval sem pri njem. Šele čez teden dni smo po polževo nadaljevali pot. Voda vodi na postajah, so bili po večini uničeni. Ženske so za plačilo donšale potrebno vodo v lokomotivo. Bilo je pa to zelo počasno in utrudljivo delo. Na drugi postaji je že spet manjkalo drv za lokomotivo in čakanja, dokler ni drugi vlak pripeljal potrebno kurivo, ni bilo ne konca ne kraja. Blizu Hara-

bovskega se je vlak ustavil zaradi pomanjkanja vode. Nanosili smo poln tender snega, a namesto zaželenega uspeha so zaradi mraza popokale vse cevi na lokomotivi. Ves dan smo čakali, preden nas je druga lokomotiva rešila iz te zadrege. Iz Harabovskega do Vladivostoka je pa šlo vse kakor po mahu. Srečen sem bil, da sem spet med civiliziranim svetom, vesel morskih valov, zadovoljen, ko sem spet zagledal svojo drugo domovino Vladivostok.

Simonetti je kar zijal, ko je pregledal vso kožuhovino.

»Veš kaj,« mi je rekel, »teh dragocenosti pa ne prodava tu. Ko se odločiš, odrineva v Singaporo, kjer jih bova še enkrat draže prodala.«

»Va bene, va bene, dragi prijatelj, a zdaj me vsaj mesec dni pusti pri miru.«

Začel sem lenuhariti, zjutraj sem zajtrkoval v večji kavarni, ves popoldan sem potem prebil v ameriškem baru, kjer je bil velik kino. To je bilo velikansko poslopje, napravljeno za ameriške vojake. Vstalo pa je bil dovoljen tudi vsakemu vojakom drugih držav, ki so se borile proti boljševikom.

Čez 14 dni me ni več zdržalo v Vladivostoku. Odpeljal sem se s parnikom v mesto Kobe na Japonskem ter si ob tej priliki ogledal vsa večja japonska mesta, kakor Jokohamo, Tokio in druga. A o tem mojem potovanju kaj več v drugi knjigi. Zamudil sem se tu celih 40 dni in naposled spet privandral v Vladivostok.

Takoj drugi dan sva s Simonettijem odrinila na francoskem parniku proti Singapori, a parnik je vozil zelo počasi, zato sva izstopila v Sangaju z namenom, da si poiščeva drugega, hitrejšega, ki naju popelje do Singapora. Dobila sva ga, a sva morala čakati na njegov odhod pol dneva.

Uporabila sva to priliko in si ogledala mesto, posebno francoski in angleški del. Tu so trgovine, ki bi jim zastoj iskal para v Berlinu ali na Dunaju. Prišla sva mimo velike kožne trgovine, v katero je Simonetti smuknil, ne da bi ga bit opazil. Bal sem se že, da se je morda izgubil v milijanskem mestu, ter si po kratkem premišljevanju najel Kitajca, ki me je na svojem dvokolesnem vozičku hitro pripeljal v pristan. Celu uro sem nestrpno čakal prijatelja, dokler se mi ni pri smejal naproti.

»Zlodej, kaj do delaš te neumnosti, parnik že čaka na odhod! Pojdiva hitro, da ga ne zamudiva!«

»Kože sem prodal, morda še boljše, kakor bi jih prodala v Singaporeju.«

In res, prešla sva tako veliko vsoto, da se je nisem znal vzeti s seboj. Tvrdisva mi je nakazala denar na Indokitaško banko v Vladivostoku. Pot v Singaporo sva torej omutila in se vrnila v Vladivostok. Že na parniku so bile moje misli v Aldanu, v obljubljeni deželi zlata in kožuhovine.

Takoj po prihodu sem si nakupil potrebne zemljevide in študiral svoja pota. Pomlad na le ni hotela priti. Dolgočasil sem se zohajal v veliko vladivostoksko pristanišče. Zlodej roke in opeleoval velikanske parnike, ki so prihajali in odhajali iz luke. Pred vsakim parnikom je majestatično razbil nad pol metra debeli led ledolomilec. Seznanil sem se z večimi vladivostokskimi trgovci. Spletali smo se zvečer v restavraciji »Sibiru« v Svetlenski ulici.

Neki večer me je poklical trgovec Sergij S. in mi povedal, da je sin harbinskega trgovca K., ki študira v Vladivostoku, nevarno zbolel na živcih. Prosim me je, če bi hotel sina nekovega prijatelja za dobro plačilo povesti v Harbin. Obljubil sem mu in že drugi dan sem se odpeljal v sibirskem ekspresu s fantom, ki

je bil navidezno zelo miren. Pametno sva se pogovarjala, le Ameriko je imej vedno na jeziku. Rad sem mu potrdil, da se takoj odpeljeva v Čikago, ko prejmeva v Harbinu denar od očeta. Proti večeru je postal bolj nemiren in je začel blesti, kmalu je mirno zaspal. Bila sva sama v oddelku drugega razreda in tudi mene je posilil spanec. Kar naenkrat sem začutil, da me je nekdo davil. Prebudil sem se in zagledal pred seboj norca, ki je imel obe roki močno stisnjeni okrog mojega vratu. Kričati nisem mogel, le čutil sem, kako močno mi kri kipi v glavi. Z zadnjimi močmi sem se otresel umobolnega fanta in razbil šipo kupeja, da sem obozoril sopotnike na svoj nevarni polčlaj. Med splošno zmešnjavo je fant zbežal iz kupeja, odprl duri in skočil iz drvečega vlaka. Vlak smo hitro ustavili in našli ubožca vsega obtolčeneva ob progi. Vendar po izlavi zdravnikov ni bil nevarno ranjen. Po prihodu v Harbin so ga odpeljali v bolnišnico. Takrat sem sklenil sam pri sebi, da je bila to prva in zadnja moja pot v družbi z nevarnim norcem.

Po vrnitvi v Vladivostok nisem več zahajal v restavracijo »Sibiru«, pač pa sem se pridno pripravil za potovanje v Aldan. Odravil sem se v mesto Kobe na Japonskem in si tam nakupil vsa potrebno galanterijo in sulo vse, kar sem potreboval za zamenjavo kož in zlata v Aldanu. Cene v Kobiju so bile namreč za polovico nižje kakor v Vladivostoku, izbira pa mnogo večja.

Pomlad nisem mogel pričakati. Poslovil sem se od Simonettija in se odpeljal čez Harabovsk v Blagoveščensk. Mesto šteje okrog 50.000 prebivalcev. Razen Rusov so tu zastopana vsa plemena, ki živijo na severu. Trgovina je zelo razvita, posebno zaradi ovobe na reki Amuru. Vladalo je veliko blago stanje. Pomanjkanje se tudi v času vojne ni opazilo. Za pridne roke je bilo dovolj dela in jela. Nastanil sem se pri upokojenem profesorju Seljanovu. Precej časa je bil visoko na severu, prepotoval in raziskal je kraje do gorovja Stanovoja. Poznal je ljudi od Jakutsk do Ohodskega morja, mudil se je dalje časa tudi na Kamčatki. Od tega učenega moža sem izvedel marsikaj zanimivega, kar mi je na mojem potovanju zelo koristilo.

Začel sem se v drugič pripravljati na dolgo pot. Profesor Seljanov mi je preskrbel vse potrebno, posebno svoja dva dolgoletna spremljevalca, poznavalca zavratnega severa. Z vsem dobro preskrbljeni smo meseca marca odrinili proti severu ter se šele čez tri tedne ustavili v mestecu Leji. Sporečil sem pravočasno svojima lanskima spremljevalcema, naj me čakata. In res, ko smo dospeli v Jakutsk, sta že bila zvesta prijatelja z vsem preskrbljena. Zamenjali smo spet konje za jelene in po kratkem omočitku odrinili proti Aldanu. Čeprav smo bili že v začetku aprila, je vladal še zelo hud mraz. Pomisliti je nač treba, da v teh severnih krajih traja zima sedem do osem mesecev.

Srečno smo prišli do naselbine Tjaminska. Ostali smo tu 14 dni in se pri občanah, ki so nas sprejeli kot brate, dobro okrenčali. Značilno je da prebivajo tu vsakovrstne verske sekte. Razen Rusov najdeš tu sekte duhoborcev, baptiste, skopce, malakane in druge. Prvi ne poznajo ne Boga ne Marije; tudi kršč in krst sta jim tuja. Za njimi pridejo baptisti: ti priznavajo Krista vendar svojih otrok zelo dolgo ne krstijo. Šele, ko deček ali deklica dopolni deseto leto, ga krstijo v ližni reki. Duhoborci časte neko višje bitje nad seboj. Ob velikih praznikih se zbirajo v večjih trumah ter plešejo in skačejo toliko časa, da vsi popadajo po tleh. Kdor vzdrži najdalje, je v veliki časti. Še zanimivejša je sekta skopcev. Kakor hitro se skopcu rodi orvo dete, si da odstraniti semenske žleze. Bolj visoko na severu je tudi pleme, pri katerem običajno ena ženska zadovoljuje vse moške v družini. Ljubosumnosti ne poznajo.

(Dalje)

RADIO LJUBLJANA

od 16. do 23. avgusta

Nedelja: 16. avgusta: 8.00: Z dobro voljo v novi dan (plošče) — 8.45: Napoved časa, poročila, spored — 9.00: Prenos iz Stične (slovesna služba božja, verski govor ljubljanskega škofa dr. Gregorja Rožmana k proslavi 800-letnice ustanovitve samostana). — 10.30: Radijski orkester. — 12.15: Slovenski vokalni kvintet. — 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.20: Kar imamo, to vam damo (plošče po željah). 17.00: Kmetijsko predavanje: Varujmo kmečke šege in običaje (Puš). 17.20: Radijski orkester. 18.30: Nacionalna ura: 19.00: Prenos iz Salzburga (Beethoven: Fidelio, opera). 20.45: Glasbeno predavanje (v prvem odmoru) 22.00: Napoved časa, poročila, spored (v drugem odmoru). 22.20: Podoknice (plošče).

Ponedeljek, 17. avgusta: 12.00: Napevi iz operet (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Radijski orkester. 14.00: Vreme, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Lucienne Boyer poje (plošče). 20.10: Zdravniška ura: O bivanju na deželi, izletih in turistiki (dr. Ivo Pirč). 20.30: Operne arije (pela bo Lija Vedralova s spremljevanjem radijskega orkestra). 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Prenos plesne glasbe iz Parkhotela na Bledu (orkester Erich Herse).

Torek, 18. avgusta: 12.00: Odmevi iz Rumunije (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Valčkova ura (plošče). 14.00: Vreme, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Plošče. 20.10: Pravno predavanje (Valentin Bidovec). 20.30: Prenos iz Dobrne (koncert zdraviliškega salonskega orkestra). 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Narodne pesmi bo pel kvartet »Fantje na vasi«.

Sreda: 19. avgusta: 12.00: Po slovenskih planinah in dolinah (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (po željah). 14.00: Vreme, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Primož Trubar (Ob priliki 350. obletnice njegove smrti - Zora Lampretova). 19.50: Mladinska ura: Črtice in zgodbe (Gustav Strniša). 20.10: Ob 150-letnici prvega vzpona na Mont Blanc (dr. Oskar Reya). 20.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Rogaške Slatine (dirigent ravnatelj Polič). 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Koncert plesne

glasbe (kvartet sester Stritarjevih — vmes radijski jazz).

Četrtek, 20. avgusta: 12.00: Znani pevci in pevke pojo (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Radijski orkester. 14.00: Vreme, borzni tečaji. 18.40: Nacionalna ura. 19.00: Prenos iz Salzburga (Verdi: Falstaff, opera). 20.05: Glasbeno predavanje (v prvem odmoru). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored (v drugem odmoru). 22.20: Plesne skladbe za dva klavirja (Božena Šapljeva in Silva Hrašovčeva).

Petek, 21. avgusta: 12.00: Odlomki iz oper (plošče). 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Zvoki iz Španije (plošče). 14.00: Vreme, borzni tečaji. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Plošče. 20.10: Ženska ura: Kaj mora vedeti gospodinja o sladkorni bolezni in dieti (Milena Šerkova). 20.30: Po opernem svetu (sodelovala bosta Štefka Korenčanova in radijski orkester). 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Narodne pesmi na ploščah. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 22. avgusta: 12.00: Plošča za ploščo, pisana zmes. 12.45: Poročila, vremenska napoved. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Plošča za ploščo, pisana zmes. 14.00: Vreme, borzni tečaji. 18.00: Za delopust (radijski orkester). 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Siegfriedova idila (plošče). 20.10: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Prenos iz Turina (koncert italijanske glasbe). 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored. 22.20: Prenos koncerta vojaške godbe iz Uniona.

PREPRIČEVALEN ODGOVOR

Gost: »Deset vrčkov piva ste mi zaračunali, jaz pa vem, da jih prenesem samo devet.«

Gostilničar: »V redu, gospod. Zato pa vam je deseti vrček udaril v glavo.«

ZDAJ JE DRUGAČE.

A: »Ali imate kaj papirja ali cuni na prodaj?«

B: »Ne vem, ker je moja žena šla na počitnice.«

A: »No, potem imate pa prazne steklenice!«

SINKOV ODGOVOR

Mati: »Take umazane roke imaš. S temi rokami ne smeš k mizi!«

Sinko: »Mama, jaz nimam drugih!«

NOGA NAMESTO ROKE

A: »Kaj pa se tako kislo držiš?«

B: »Pravkar sem prosil bančnega direktorja za roko njegove hčerke?«

A: »No?«

B: »Pa sem dobil njegovo nogo...«

NOVO HIŠO

z velikim vrtom in drvarnico, blizu postaje, zelo poceni prodam. Dev. Marija v Polju pri Ljubljani št. 97. Lowsi.

MALI OGLASI

ISCEM TRGOVCE,

ki bi nakupovali ržene rožičke (kruhove očet, kakor jih ponekod imenujejo). Zdaj se lahko pobirajo pri mlačvi rži spodaj pri mlaitilnicah. Ivan Sagadin, Maribor, Gregorčičeva ulica 26. pritličje, pri Karničniku.

OBLEKE DOBITE POCENI

in po meri iz najtrpežnejšega in ne preležanega blaga samo pri IVANU GOSTENČNIKU, krojaškemu mojstru v Dravogradu, ki se najtopeje priporoča in prosi, da se vsak o tem takoj prepriča.

Lahka LETNA OBLAČILA buret, kaša, lister l.t.d. v odlični izdelavi si nabavite najceneje pri PRESKARJU, SV. PETRA C. 14.

Dunajski velesejem

6. do 12. septembra 1936.

Tehnični in kmetijski sejem do 13. IX. VELIKI TRG SREDNJE EVROPE Razstavljalec in 18 držav. Nakupovalci iz 70 dežel.

Posebne razstave Britske Indije, Francije, Holandije, Italije in Madžarske.

Brez vizuma! S sejsmsko legitimacijo in potnim listom prost prehod meje v Avstrijo. Madžarski prehodni vizum se bo izdajal na predložitev sejsmske legitimacije na mejah — Znatne vozne olajšave na jugoslovenskih, madžarskih in avstrijskih železnicah, na Donavi, na Jadranskem morju, kakor tudi v zračnem prometu. — Pojasnila vseh vrst kakor tudi sejsmske legitimacije (po Din 50.—) se doba pri

Wiener Messe — Akt. Ges. Wien VII in pri častnih zastopstvih v Ljubljani: Avstrijski konzulat, Tyrševa cesta 31.

« Zveza za tujski promet v Sloveniji (»Putnike«), Tyrševa cesta 1.

« Zveza za tujski promet v Sloveniji (»Putnike«), podružnica v Mikličevem hotelu, nasproti glavni postaji.

NOVOST! Samo Din 98.—

št. 63.719. Cenena, a dobra Shock-Prof zapestna ura, točno regulirana, tep kromiran okrov zapestnica iz usnja — Stevilčnica in kazalo osvetljena (Radium)

Din 98.—

Zahtevajte veliki cenik, ki ga dobite zastoj in poštne prosto. Velike izbira ur, zlatnine in srebrnine.

Lastna protokollirana tovarna ur v sveti

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.

VSI, KI TRPITE ZARADI KURJIH OČI, pridite, da Vam jih s koreninicami in brez bolečin odstranimo. Takoj Vam bo odleglo. Splet boste prijetno razpoloženi za vsako delo. Sprejemne ure ob delavnikih od 7.30 do 18.30, ob nedeljah od 7.30 do 12. ure v kopališču hotela Slona, Franciškanska ulica 3.

ZAHVALA

Ob smrti svojega nad vse ljubljenega moža

FRANCA DOMAJNKA,

POSESTNIKA IN POS. MLINA,

se zahvaljujem vsem, ki so nepozabnega Franca spremili na zadnji poti, mu poklonili vence in cvetje in mi ob težkih urah stali tolažilno ob strani. Posebno se zahvaljujem č. duhovščini, g. dr. Čremošniku, ki mi je lajšal trpljenje, pevcem iz Kapele, godbi od Sv. Jurija ob ščavnici in g. Missiji Petru za v srce segajoče besede. Hvala tudi vsem za izraze iskrenega sožalja!

HRASTJE — MOTA, 6. avgusta. 1936.

Globoko žalujoča vdova ANA.